

Szélrózsa, Szélrózsa, Szélrózsa...

Beszélgetés Mesterházy Balázs „Szélrózsa-atyával”

► Júniusi lelkészgyűlésünkön Mesterházy Balázs – ahogyan illendő – az istentisztelet idejére elnémitotta a telefonját. A röpké negyvenöt perces alkalom után tizenkét nem fogadott hívása volt. Balázs megrökönyödött pillantását egy – nálamnál is jóval kíváncsibb – kolléganóm követte, egészen a kijelzőig. A kollégina első döbbenete nevetésbe fulladt: „Balázs, hogyan lehet ilyen rövid idő alatt tizenkét hívásod?” Balázs pedig, hogy a kíváncsiság ne furdaljon tovább minket, felfedte a tucatnyi nem fogadott hívásnak – ha nem is a hívóit, de – a tárgyát: Szélrózsa, Szélrózsa, Szélrózsa... Merthogy Mesterházy Balázs a július 16–20. között Soltvadkerten megrendezendő tizedik Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó fő összefogója és felelőse. Ahogyan a fenti példa is mutatja, nála futnak össze a szálak. Ezekről a láthatatlan szálakról (is) kérdeztem az egyházi berkekben „Szélrózsa-tya” névvel illetett lelkészt.

– Az összes eddigi Szélrózsán részt vettél? Melyiknek a hangulatát idézed fel a legszívesebben?

– Egy kivételével mindegyikkel volt találkozásom. Nagy lelkesedéssel kezdtem én is „mezei teológus résztvevőként” ’96-ban, aztán kétszer mozgássérült-segítőként voltam jelen, majd meghívott „Tízék-tagként” közelebből is láthattam a 2002-es készülődést, de részt venni – indiai missziói szolgálatunk miatt – ezen már nem tudtam. Az „atyai” szerepre 2010 őszén kaptam felkérést.

Legszívesebben a 2008-as kőszegi Szélrózsa hangulatát idézem fel arcúlatá, helyszínei és programkínálatá miatt. Középkorlássátor-vezetőként én is ott „szárnyaltam” a leginkább. Továbbá a két évvel ezelőtti fonyódligeti is nagyon emlékezetes számomra a befektetett munka mennyisége és az erős téma- és áhítatsorozat miatt.

– Hány emberre számítottok Soltvadkerten?

– Az előregisztráció lezárásával ezernyolcszáz embert látunk, közülük ezerháromszázötvenen hetijegysek, illetve jönnek még napijegysek is, főleg a hétvégére. Mivel a Vadkerti-tó strandján egész nyáron vannak zenés rendezvények, ezért talán a helyi nyaralók közül is többen érdeklődnek majd a találkozóknak iránt. Mindenképpen missziós lehetőség ez.

– Hány ember és mennyi ideig dolgozott azon, hogy egyházunknak ez a legnagyobb szabású és legnagyobb érdeklődésre számot tartó rendezvénye megvalósulhasson?

– Elnök-püspökünk szokta félig tréfásan „tízékek” és „százaknak” nevezni azokat a szolgálókat, akik az egész találkozó szervezése mögött meghúzódnak. A döntéshozó, kon-

cepcióformáló, fő programvonalat kitaláló csapat valóban a „Tízék”, az ő elképzeléseiket valósítják meg az általuk felkért munkaügyi felelősök, ök ötvenen vannak. Az ötleteket, koncepciókat az egyes területeken dolgozó önkéntesek „váltják aprópénzre”, közel háromszázan.

A témánk már tavaly áprilisban megvolt, aktívan 2013 szeptembere óta dolgozunk azon, hogy ez a tizedik, jubileumi találkozó megvalósulhasson. Két munkatársképzést is tartottunk a helyszínen. Sokunk számára az előkészületekben való részvétel legalább akkora élmény, mint maga a találkozó lebonyolítása. Nagyon nehéz lenne kiemelni bárkit is a csapatból, négy emberrel mégis megteszem. Úgy gondolom, hogy Csizmadia Nóra, Bedecs Réka, Réz-Nagy Zoltán és Homoki Pál nélkül nem úgy nézne ki ez az ideji találkozó, ahogy fog.

– Nemrégiben csúnyán összehúztad a szemöldöködöt, amikor megkérdeztem, hogy negyven felé közeledve lehet-e még egy ilyen – nagyszabású, fiataloknak szóló – programsorozatot kitalálni és koordinálni. Győzzél meg arról, hogy lehet!

– Valamennyire biztosan számít az életkor, hiszen egy alkalom szervezésénél nem baj, ha közlő ismerjük a célcsoport szokásait, szabadidő-eltöltési kultúráját és igényeit. De azt is gondolom, hogy közöttük élve, örömeiket, bánataikat, kérdéseiket látva és hallva jó rálátásunk lehet arra, hogy mivel is lehet formálni őket. Mert ez azért nem titok. Hiszem ugyanis, hogy egy programot szervezve sosem a befogadók szintjét – értjük jól! – kell megcélozni, hanem mindig egy kicsit feljebb... Azért, hogy amit kapnak, az inspiráló és

motiváló legyen. Húzzuk fel őket valamihez, teremtünk meg az igényt valamire! Így azt gondolom, hogy amíg nem kerülünk nagyon távol sem a ránk bízottaktól, sem az általunk képviselt állandó üzenettől, és áldást is kapunk hozzá, addig ez bizony még sokáig végezhető...

– A legnagyobb közösségi portálon már szinte elfogytak a centik, amelyeket – sok-sok olvasó öröme – virtuálisan „lenyisszantottál” minden reggel egy kis történettel vagy magyarázattal. Hányan látták ezeket a posztokat? Sok visszajelzést kaptál?

– Nagyon érdekes felület ez a közösségi háló. Átlagban nyolcszázán látták a posztokat. Az eurovíziós dalfesztiválról szólót nem számítva a legmagasabb látogatás szám három-ezer volt. A visszajelzések folytatására biztatnak.

– Rengeteg jobbnál jobb program lesz az idén is. Melyiket várod a leginkább?

– Öszintén? Mindegyiknek a megvalósulását szeretném látni, hiszen oly sokat foglalkoztunk a kitalálásukkal. Ez azonban természetesen nem fog sikerülni. Olyan ez egy kicsit, mint amikor valamelyik gyereked óvodai vagy iskolai ünnepélyre nem tudsz elmenni, mert a másiké is éppen akkor van... Ha mégis mindegyik napról kiemelnek egy programot, akkor a megnyitó jubileumi tortázását, a Személyácz János addiktológussal való beszélgetést, a Magashegyi Underground koncertjét és a Kövek című színdarabot várom a leginkább. És természetesen a találkozásokat.

Remélem, hogy a Szélrózsán részt vevők is jó döntéseket hoznak majd, és elmondhatják: „Találkoztam vele, vele meg vele és Vele is.”

■ HEINRICH ESZTER

Nemzedékről nemzedékre ► 4. oldal
Yeke yeke az országos iroda székházában ► 5. oldal
A harmadik megoldás ► 6. oldal
Első világháború – versekben és képekben ► 7. oldal
Wrocławai zárandoklat ► 8–9. oldal
Interjú Lynley Smithszel a Jane Haining misszionárius életéről ► 10. oldal

Szárnyalj, testvér, szárnyalj...

■ SZEMEREI JÁNOS

Éppen csomagolok. Holnapután, amikor egyházunk hetilapja – és benne ez a cikk is – kijön a nyomdából, talán éppen regisztrálok Soltvadkerten. Vasárnap, amikor lelkészeink a délelőtti istentiszteleteken a hívek figyelmébe ajánlják az *EvÉlet* legfrissebb számát, a Vadkerti-tó partján mi már a záró istentiszteletet tartjuk.

Szárnyalj! – erre hívja a szélrózsa minden irányából egybeseregülő fiatalokat egyházunk legnagyobb evangélikus ifjúsági találkozója, a jubileumi, tizedik Szélrózsa fesztivál.

Szárnyalj! Hogyan is értsük ezt? Miként tudna szárnyra kelni az ember, miként tudna gondolni az ég felé emelkedni? Mire van szükség ahhoz, hogy a lehúzó erők hatalmából kiszabaduljunk?

Ifjúságom útkereső időszakában, a nyolcvanas évek elején került a kezembe az akkori vallási szamizdat egyik kiadványa, a *Repülj, kicsim, repülj!* című könyvecske. Külföldön nyomtatták, illegálisan került az országba.

A történet, amelyet elmesél, szinte hihetetlen. A New York-i alvilág egyik fiatalokú bandavezérének, Nicky Cruznak kalandos életéről, Istennel való találkozásáról és a megteréséről szól.

Ez a fiú egy tizenhét gyermekes Puerto Ricó-i családba született. A szegénységből New Yorkba repült, hogy szerencsét próbáljon. Támasz nélkül azonban nem a szerencsét találta meg, hanem a szerencsétlenséget. Belekeveredett a drog és az erőszak hálójába. Haragban állt mindennel és mindenkivel. Bandájukkal rettegésben tartották környezetüket: fosztogattak, raboltak, és gyilkoltak is.

A lélegzetelállító történet arról szól, hogy Istennek semmi sem lehetetlen. Ő fel tudta emelni, meg tudta szabadítani ezt a reménytelen állapotba süllyedt fiatalembert. Új életet tudott ajándékozni neki.

Teológusként ott voltam én is a zsúfolásig megtelt Kerepesi úti római katolikus templomban, amikor Nicky Cruz Budapestent járt, és az életútjáról és a Krisztusban talált új életéről beszélt. Soha nem felejttem el azt az estét. A házigazda plébános bevezető köszöntésében őszintén elmondta, hogy ő bizony gyanakodva olvasta Nicky történetét, és azt gondolta, hogy ez a „megtért gengszter” sztori túl szép és túl kerek ahhoz, hogy igaz legyen... Istennek azonban semmi sem lehetetlen!

A felemelkedésnek, felemeltetésnek, a repülésnek sokféle síkja, sokféle formája lehet. Nyugtalan lélekkel el lehet repülni a földi „ígéretföldekre”, közeli vagy távoli orszá-

gokba. El lehet lebegni a mámoros felelőtlenség világába is. Erőszakkal fölébe lehet telepedni másoknak. Az említett könyv címe a főszereplőre utal, akit apja madárkának nevezett. Az apai mesében vissza-visszatérő madárkának (amelyhez az apa a fiát hasonlított) folyamatosan repülnie kellett, hogy élni tudjon. Repülve kellett megszereznie az élelmét, egészen magasra kellett szállnia, hogy ellenségei meg ne lássák. Mivel állandóan veszélyben volt, ezért még álmában sem szállhatott le megpihenni...

Soltvadkerten szárnyalásra készülünk. Nem folyamatos, szünni nem akaró, kényszeres repülésre, hanem felszabadulásra, erőgyűjtésre, biztonságba kerülésre.

Istent az Írás úgy mutatja be, mint olyan sást, amely szárnyaló fiókait nem hagyja magára, hanem szárnyán hordozza, és ha kell, evezőtollára veszi őket.

» Szárnyalj!
– erre hívja a szélrózsa minden irányából egybeseregülő fiatalokat egyházunk legnagyobb evangélikus ifjúsági találkozója, a jubileumi, tizedik Szélrózsa fesztivál.

Annak közelébe szeretnénk jutni, akiről úgy képzeljük, hogy fent lakozik, bár nem csak fent található meg. Ő mindenhol közel lehet.

A Szélrózsa találkozó találkozásként ígér.

Találkozhatunk régi és új barátokkal, régi és új dallamokkal, régi és új tapasztalatokkal, régi és új felismerésekkel.

Találkozhatunk a bennünket régóta szerető és kereső Istennel, akinek ma is hatalma van arra, hogy megkeresse és megmentse az elveszített, hogy életet adjon a megfáradtakkal, hogy felemelje az elesetteket.

Imádságos szeretettel köszöntöm a tizedik Szélrózsa találkozó résztvevőit a szélrózsa minden irányából. Kívánom, hogy hozzá érkezünk, vele találkozzunk, általa szárnyaljunk!

A szerző a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Te bizonyítgató életre hívtál el minket. Te adj nekünk bátorságot, erőt és hűséget, hogy evangéliumod hiteles hírvivői s így a te eszközeid lehessünk az emberek között! Add, hogy betölthessük szolgálatainkat, s ne akarjuk véka alá rejteni azt, amit te minden embernek szóló világosságnak rendeltél! Segíts, hogy életünkkel tanúidnak bizonyuljunk ebben a világban!

Köszönjük szent igédet, amelyet ma is hirdettél szolgálóid által. Köszönjük, hogy egyszerűen Fiadat, Jézus Krisztust küldted hozzánk, s hogy az ő szenvedésével és halálával elhárítottad rólunk bűneink büntetését, feltámadásával pedig legyőzted a halál hatalmát. Add, hogy a tőle tanult önfeláldozó szeretettel tudjunk mi is szolgálni a világban.

Tekints irgalmasan a családokra, családunkra. Fűzd erőre a szeretet kötelékét a házastársak között, hogy az évek múltával se lankadjanak egymással való közösségükben. Segíts ott, ahol szakadoznak a kapcsolatok, hogy idejében megtérjenek hozzád, és újra szeretetközösség tartsa össze a hitvértársakat. Segíts, hogy szülők és gyermekek tiszteljék egymást, békességben éljenek, tedd a családi otthonokat boldog, örömteli közösségekké. Fogadd irgalmasan azokat is, akik csonka családokban, özvegyen vagy árván élnek életüket. Hadd érezzék, hogy senki sincs egyedül, aki benned bíz.

Könyörgünk egyházadért, hogy minden időben a te evangéliumod világosságában járjon, és azt hirdesse minden teremtménynek a világban. Köszönjük, hogy egyházadban adtál lelki otthon nekünk, ahol megismerhettünk téged és akaratodat. Add, hogy követni is tudjuk.

Irgalmasan ajánljuk hazánkat, népünket. Adj bölcsességet a vezetőnek a jó kormányzásra. Nekünk pedig arra, hogy előmenetelünkre fogjunk össze, és mindent megtegyünk a teremtett világért, a becsületes munkáért, a tisztességes életért, egymás megbecsüléséért. Tekints kegyelmesen egész világunkra.

Könyörgünk minden szenvedőért, akár testi, akár lelki bajaikban keresnek téged, vagy nem is gondolnak arra, hogy nálad a segítség. Jézus Krisztusért kérünk. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Igazán nem lenne szükséges, hogy prédikációimat és szavaimat mindenfelé terjesszék az országban. Bizonyára vannak más könyvek is, amelyek jobb vagy hasznosabb prédikációként szolgálhatnak az emberek számára. Fogalmam sincs, hogy Isten miért kívánja, hogy belebonyolódjam ebbe a játékba, amelynek során az emberek felkapják és terjesztik szavaimat, néhányan barátokként, mások ellenségeként. Ez birt rá arra, hogy ezt a Miatyánkról szóló értekezést, amelyet már barátaim egyszerű kiadtak, újra jobban megmagyarázzam annak reményében, hogy talán ellenségeimnek is javára válik, mert az a szándékom, hogy mindenki számára hasznos legyek, és senkit se károsítsak meg.”

► Luther Márton:

A Miatyánk német magyarázata (Bellák Erzsébet fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP – JN 1,41–51

Elhívás vagy döntés?

A VASÁRNAP IGÉJE

Hogyan lehet valaki Jézus tanítványává? Lehet-e, kell-e szabályt felállítani erre vonatkozóan? Az elhívó Isten akaratán vagy az elhívott személyes döntésén áll-e, hogy tanítvány lesz?

A kijelölt történet előzménye, hogy Keresztelő János két tanítványa – az egyik András, a másik talán maga az evangélista –, miután hallotta János tanúságtételét: „Íme, az Isten Báránya”, követni kezdte Jézust. Miért? Mert így döntöttek? Semmiképpen sem dönthettek volna így, ha előbb a Keresztelő nem mutat Jézusra, majd a Jézusnál töltött délután meg nem győzi őket, hogy valóban ő a Messiás.

András ezután szól a testvérének, Simonnak: „Megtaláltuk a Messiást.” Majd odavezeti Jézushoz. Simon – talán csak kíváncsiságból, talán mert nem akar ellenkezni a testvérével – enged az unszolásnak, és vele megy. Majd mielőtt bármit elhatározhatna, bármilyen döntést hozhatna, Jézus rátekint, és ezt mondja neki: „Te Simon vagy, Jóna fia: téged Kéfnak fognak hívni.” Ez elhívás. Olyan elhívás, amely az elhívott – jelen esetben Péter, a későbbi főpápa – minden megfontolását és döntését megelőzi. Mert Jézus rátekint, és meglátja benne a későbbi Pétert, aki miután háromszor megtagadta, megtér, és sziklaszilárd támasza lesz társainak.

Simon után Fülöp következik, akit Jézus – amikor találkoznak – megszólít: „Kövess engem!” Fülöp – anélkül, hogy sejtene, mire vállalkozik – azonnal követi. Döntött? Nem. Mérlegelt? Fontolgatott? Nem. Egyszerűen csak

megérintette Jézus személyisége, és úgy érezte, hogy hívásának nem tud ellenállni. Bekerült Jézus vonzáskörébe, amiből többé nem tudott, és nem is akart kiszakadni. Inkább azon volt, hogy másokat is bevonjon Jézus tanítványi körébe. Ezért amikor találkozott Nátánaéllal, így szólott hozzá: „Megtaláltuk azt, akiről Mózes írt a törvényben, akiről a próféták is írtak: a názareti Jézust, József fiát.” Amikor pedig Nátánaél kétségének adott hangot Jézus názareti származása miatt, akkor invitálta, hogy menjen vele Jézushoz, és maga győződjön meg, hogy igaz, amit róla mondott.

Talán csak Fülöp rámenősségének köszönhető, hogy Nátánaél mégis hajlandó volt Jézussal személyesen megismerkedni. Jézus pedig csak ennyit mondott neki: „Mielőtt Fülöp idehívott téged, láttam, hogy a fügefá alatt voltál.” Látszólag ennek nincs különösebb jelentősége, Nátánaél viszont – mindenki megdöbbenésére – habozás nélkül így válaszolt: „Mester, te vagy az Isten Fia, te vagy Izráel királya!”

A körülállók közül senki sem értette, hogy ennek az egyszerű mondatnak Nátánaél számára miben rejlik a meggyőző ereje. Kár találgatásokba bocsátkoznunk, mi sem érthetjük meg. Nekünk akár varázsigének is

tűnhet. Mégsem varázsigé. Az kétségtelen, hogy ez a mondat kulcs volt Nátánaél szívéhez, és Jézus ismerte ezt a kulcsot. Mert minden bezárt szívhez – a legmakacsabbul tagadókéhoz is – van kulcs, amellyel meg lehet nyitni. Jézusnak pedig hatalma van minden kulcs fölött. Mi ugyan senkinek a szívét sem nyithatjuk meg a hit előtt, de Jézusnak hatalmában áll bárkinek a szívét megnyitni.

Mielőtt túlzásnak ítélnék ezt a megállapítást, gondoljuk meg, hogy a Jézusban mint Messiásban és Isten Fiában való hit előtt senkinek a szíve sem lehet jobban bezárva, mint amennyire a Damaszkusz felé tartó Saul szíve zárva volt. Saul szívében – éppúgy, mint a Jézus sírját lezáró kőn – a nagytanács pecsétje is rajta volt. Úgy tűnt, hogy ezt a pecsétet semmilyen hatalom föl nem törheti. De Jézusnak hatalma volt Saul lezárta, lepecsételt szíve fölött is. Ezért csak ennyit kellett mondania: „Nehéz neked az ösztöke ellen rugódoznod.” (ApCsel 26,14b) És Saulban minden ellenállás azonnal megtört. Olyannyira, hogy a Római levélben Pál képes volt leírni ezt a Gamáliél rabbi egykori tanítványának tollából meghökkenítő mondatot: „Mert azt kívánom, hogy inkább én magam legyenek atok alatt, Krisztustól elszakítva, testvéreim, az én test szerinti rokonom helyett; akik izráeliták..., és akik közül származik a Krisztus test szerinti, aki Isten mindenekfelett: áldott legyen mindörökké. Ámen.” (Róm 9,3–5)

Pál szívéhez a feltámadt Krisztus valóságának megtapasztalása volt a kulcs.

Reménység a halál órájában

„Eljön mindenkinek a pillanat, / Mikor egészen egyedül marad, / Mikor mellette senki, semmi más / És nem segít se átok, sem sírás. // Az élet távol, a halál közel, / Bünt, balgaságot semmi sem főd el, / Mikor az ember az Írás szerint / Megmértek és megítélték” – írja *Juhász Gyula Venit summa dies...* című versében.

S mivel mindannyiunknak eljön az utolsó pillanat, nem mindegy, hogyan készülünk rá. Nem véletlen, hogy az ősi imádságok egész sorában elhangzik a mondat: „A hirtelen, gonosz haláltól ments meg, Uram, engem.” Hirtelen az, amely készületlenül ér.

Tudom, teljes földi vándorlásunk is kevés, hogy felkészüljünk a nagy útra, de Jézus példázatai sokféle módon emlékeztetnek minket arra, hogy számoljunk a ránk váró jövővel, annak fájdalmas voltával, hiszen nincs mit szépitni: az elmúlás beárnyékolja egész életünket. De Jézus emlékeztető szava vigasztal is, hiszen nem csupán arról tudhatunk, hogy az idő és a jövő a mennyei Atya kezében van, hanem arról is, hogy Jézus előrement, hogy helyet készítsen nekünk.

Az *Evangélikus énekeskönyv Reménység a halál órájában* címet viselő fejezete még a többinél is gazdagabb és mélyebb anyagot kínál. Nem véletlen – mindannyian érintettek vagyunk. Fontos azonban, hogy az egész fejezetet átjárja az egyik imádság összefoglaló kérése: „Emlékeztess halálomra gyakran, és kérlek, emlékeztess örök életemre még gyakrabban.”

A 90. zsoltár veretes mondatai vezetnek be az örök élet reménységéről szóló szakaszt. Több íge – zsoltár és evangéliumi rész is – előkerül benne. Bár nem idézi Pálnak a thesszalonikaiakhoz írt mondatát, de a háttérben ez a biztatás húzódik meg: ne úgy szo-

morkodjatok, mint akiknek nincs reménységük! A szomorúság, fájdalom őszinte hangja, a jogos könny és sírás hangulata jelen van az imádságokban, de mindig az örök élet távlatában, a húsvéti reménység jegyében.

Ezek közt az imádságok közt is kiemelkedik reformátorunk tömör, lényegre törő imádsága: „Édes mennyei Atyám! Ha bármely órában vagy pillanatban – nappal vagy éjszaka – jössz is, és kopogtatsz lelkemért, hogy elvigyed azt, amit te leheltél belém, arra kérlek: lelkemet és életemet hadd ajánljam a te szeretett Fiad, Jézus Krisztus vééréért, szenvedéséért és haláláért a te kezébe.”

A fejezet két részre osztható: a halálra való felkészülés egyéni és közösségi alkalmainak imádságai – most ezekből idézünk –, majd a halál közelében, a haldokló mellett és a halottnál mondható imádságok sora jön; ezekről jövő heti számunkban írunk. Szinte meditációszerű a *Mindig útra készen* címet viselő imádság. Igazi bizalmas beszélgetés azzal, aki az élet és halál ura, de az én Uram, szerető mennyei Atyám is:

„Élet-halál Ura, jó Istenem!

Ne engedd felednem, hogy utas vagyok e világon, vándorló néped egy tagja.

Ne engedd felednem, hogy nekem is át kell mennem a halál szoros kapuján egyedül.

Tégy késszé az elmenetelre, Uram! Tégy szabaddá földi kincsek imádatát, hogy könnyű szívvel távozhaszam.

Tégy függetlenné, hogy ne ragaszkodjam senkihez jobban, mint tehozad.

Segíts elrendeznem dolgaimat, amíg időm van itt.

Adj erőt a bocsánatkéréshez és a bocsánatadáshoz. Szabadíts meg a féle-

lemtől, hogy ne rettegek az ismeretlenről, és a döntő pillanatban is rád, ismerősömre gondolhassak.

Adj türelmet, hogy elviseljem mindazt, ami halálotam megelőzi itthon vagy a kórházban.

Adj bátor hitet, tág ölelésű szeretetet, jó reménységet, ha halálomra gondolkodom.

Köszönöm, hogy itt lehettem, járhattam szép világodban.

Köszönöm, hogy velem jártál, és úti-társakat is adtál.

Köszönöm, hogy hozzád készülhetek, s majd örökké veled lehetek a mennyei gyülekezetben.

Köszönöm, hogy munkatársad lehettem itt, és örökké dicsérhetlek az örökkévalóságban.

Emlékeztess halálomra gyakran, és kérlek, emlékeztess örök életemre még gyakrabban.

Jézusért, aki meghalt, de újra él, aki a halálnál is nagyobb Úr: kezébe ajánlom én is lelkemet, Atyám!”

A haldoklóként mondható ima is segítség és példa egyszerre. Segítség, amikor elakad a szavunk, és példa, ha az Istenre hagyatkozás pillanataiban megszólal bennünk az olvasott imádság folytatása, a még személyesebb mondatok sora:

„Élet és halál Ura, mennyei Atyánk!

Segíts nekünk most, amikor nagy útra készül az, akit nagyon szeretünk, akitől most búcsúzunk kell.

Te ismered őt igazán, ne feledkezz meg róla halálutásában sem.

Te ismered az ő erőtlenségét és a mi tehetetlenségünket. Szánj meg minket!

Maradj közelünkben irgalmasan, hogy ne érezzük magunkat elhagyottan, egyedül.

Tartsd kézben a távozót az ismeretlen mélységek felett, és tarts kézben minket is, hogy kételkedésbe ne esünk, kétségbeesésbe ne zuhanjunk.

Felismerte és nem szégyellte kimondani, sőt leírni, amit egy rabbitanítvány atok terhe nélkül soha nem mondhat ki: Krisztus „Isten mindenekfelett: áldott legyen mindörökké. Ámen.” Pál azonban nem törődik azzal az atokkal, amelyet hitvallásával tulajdon népe köréből magára von. Pál akkor érezne magát Istentől – és nem csak emberektől – atkozottnak, ha ezt a hitvallást megtagadná, és Krisztustól elszakítva kellene élnie. Ám az őt atkozó népért meg ezt a valódi atkot is szívesen vállalná, ha ezzel megmenthetné őket.

Mert Pált most már az a szeretet fűti, amelyet Krisztus tanúsított iránta, amikor Istennel való egységét nem tekintette zsákmánynak, hanem magát kiüresítve, szolga formáját öltötte, és emberré lett, hogy az ő megmentéséért a kereszten az Istentől való elhagyottság legborzalmasabb atkát hordozza, és így nézzen szembe a halállal. A korábban keresztényeket gyilkolni készülő Sault – most már mint Pált – ez a krisztusi szeretet szorongatja.

De nem azért írja ezt le, hogy mindenki a csodájára járjon: honnan indult, és hová jutott ez az ember, hanem hogy megértsük: ha Krisztusnak még az ő bezárt és lepecsételt szívé is hatalma volt megnyitni, akkor minden, a hit számára most még bezárt szívű embertársunkra úgy kell tekintenünk, hogy Krisztusnak az ő szíve fölött is hatalma van, és nála van a kulcs, amellyel megnyithatja a szívét a hit és az üdvösség befogadására.

Mert hogyan lehet valaki Krisztus tanítványa? Csak úgy, ha Krisztus megkönyörül rajta, és megnyitja a szívét a hit befogadására. Így senki sem dicsekedhet. Egyedül Krisztusé a dicsőség minden hitre jutó, megtérő bűnösért.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Örizz meg hitünket. Űz ki belőlünk minden félelmet, tedd élővé reménységünket e nehéz órán is.

Tarts erősen, Urunk! Légy irgalmas nekünk, bűnösöknek!”

S amikor el kell engednünk annak kezét, akit idáig kísértünk, a szeretettünket, akkor szinte bibliai helyzetet teremtve játszódik le imádságunkban a Lázár sírjánál ismert szituáció, s átélhetjük, hogy Jézus együtt sír velünk.

„Jézus Krisztus! Halált győző, életet ajándékozó Úr! Meghalt, akit szeretünk, és most sírnak. Te megértesz, hiszen te is sírtál barátod sírjánál. Emberré lettél, megérted fájdalmunkat, gyászunkat. Előtted nem szégyelljük könnyeinket.

Köszönjük, amit az elköltözöttben nekünk ajándékoztál. Köszönjük, hogy itt járt közöttünk, s eddig a miénk lehetett.

Bocsásd meg vétkeiket, és bocsásd meg a mi vétkeinket is.

Enyhítsd fájdalmunkat, gyógyítsd lelkünk sebét, adj vigasztalást. Örizz meg attól, hogy úgy gyászoljunk, mint akiknek nincsen reménységük.

Amikor majd megérkezünk hozzád, a mi szemünkről is törölj le minden könnyet, némíts el minden panaszt és jajszót!

Urunk, könyörülj rajtunk, halandó embereken, és vigasztalj meg minket!”

Az elmúlás árnyékában ez az egyetlen – a zsoltáros által is ajánlott – jó pozíció: „Kezre bízom lelkemet, te váltasz meg, Uram, igaz Isten.” (Zsolt 31,6) Ez a legtöbb, amit tehetünk – arra nézve is, akit el kell engednünk, és magunkra nézve is.

■ HAFENSCHER KÁROLY

Lelkészavatás ötven év után

Brunner Beatrix ordinációja Rákoskeresztúron

▶ A rákoskeresztúri evangélikus gyülekezetben ötven év után tartották ismét lelkészavatást. **Brunner Beatrix** abból a templomból indult a lelkészi szolgálatba július 12-én, ahol keresztelték, és ahol konfirmációja is volt.

Mivel konfirmációi ígéje meghatározó volt számára, ez a zsoltaírvs került a meghívóra: „Kezsd legyen segítségemre, mert utasításaidat választottam.” (Zsolt 119,173)

Gáncs Péter püspök erre az ígére alapozva hangsúlyozta

prédikációjában: ez a mondat kérés és tanúságtétel egyszerre. A bibliaolvasó *Útmutató* napi ígéjére utalva – „Kész a szívem, Istenem, arra, hogy énekeljek és zengedezzek lelkem!” (Zsolt 108,2) – aláhúzta, hogy nem elég a tudás, a dip-

loma, a Luther-kabát: az elsődleges az, készen áll-e a szív, hogy lelkesen hirdesse Isten ígéjét. De hosszabb távon csupán az emberi lelkesedés nem elegendő. Több kell: a Lélek tüze, ajándéka. Ezért piros az oltárterítő az ordináció ünnepeén, amely a szolgálatba induló személyes pünkösdi lehet.

Az igehirdető kiemelte: külön ajándék, hogy Bea nem egyedül indul a szolgálatba, vőlegénye, *Laci* okleveles kántorként mint szolgatárs is mellette lesz majd.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében *Korányi András* egyetemi tanár, a helyi gyülekezet részéről pedig *Nagyné Szeker Éva* igazgató lelkész vett részt az ordináció liturgiában. Az úrvacsorát a felavatott lelkész mentőrával – akinek irányítása alatt a hatodévet végezte –, ifj. *Cserháti Sándor* szegedi lelkésszel együtt osztotta.

A templomi szertartás végén a frissen ordinált szolgatársat *Nagyné Szeker Éva*, *Korányi András*, ifj. *Cserháti Sándor*, valamint a Déli Egyházkerület elnöksége, *Gáncs Péter* püspök és *Radosné Lengyel Anna* felügyelő köszöntötte.

Brunner Beatrix augusztustól a pécsi gyülekezetben kezdi meg beosztott lelkészi szolgálatát.

■ KOVÁCS ÁRON

Újra lelkészt adott az ezeréves templom

Szlaukó Orsolya ordinációja Cinkotán

▶ A cinkotai evangélikus templomban avatták lelkésszé július 13-án *Szlaukó Orsolyát*. Keresztelőjének és konfirmációjának is az ősi templom volt a helyszíne, amelyet ez alkalommal zsúfolásig megtöltött gyülekezete, családja, barátai és tanárai, s ahonnan a meghatottság könnyeivel küszködve indult a lelkészi szolgálatba.

Orsolya a meghívóra a *Zsidókhöz írt levél* 6,19. versét választotta egy nem szokványos fordításban: „Ez a reménység olyan a lelkünk számára, mint a csónak számára az erős és biztonságos horgony.” Az ige alapján *Gáncs Péter* püspök prédikációjában a fogódzók, kapaszkodók és a reménység horgonyának fontosságáról beszélt.

A legfontosabb, amibe, illetve akibe reménységünk horgonya belekapaszkodhat: a szolgálatban előttünk járó, feltámadott Jézus Krisztus. Ugyanakkor fontos felismerni a horgony felhúzásának idejét. Eloldani a köteleket, felvonni a vitorlát és imádkozni a szél mozdulásáért – idézte az igehirdető *Püski*

Lajos Érdeklődéstől elköteleződésig című könyvének egyik alapgondolatát, amelyet

útravalóként adott legifjabb szolgatársának. A püspök a Szentlélek megmozdító erejére utalva adta át az ordináció liturgia végén a pünkösdi piros színű stólát, annak az újpesti gyülekezetnek az ajándékát, ahol Orsolya a hatodévet töltötte.

Az ünnepi liturgiában *Szabóné Mátrai Marianna*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője, *Solymár Péter* újpesti lelkész – ő volt Orsolya mentora a hatodéve alatt –, illetve *Vető István* helyi lelkész szolgált.

Szlaukó Orsolya augusztustól a szegedi gyülekezetben kezdi meg szolgálatát.

Az úrvacsorai istentisztelet követően köszöntőt mondott *Krizsán Zoltán* egyházmegyei és gyülekezeti felügyelő, *Szabóné Mátrai Marianna*, *Solymár Péter*, *Gáncs Péter*, *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő, *Vető István*, valamint énekkar és a cinkotai ifjúság.

■ KISS TAMÁS

Szlaukó Orsolya 1989-ben született Budapesten. Gyermekkorát a cinkotai evangélikus gyülekezetben töltötte, itt keresztelték és konfirmálták. Középiskolai tanulmányait a nagy múltú Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium falai között végezte, itt döntött a teológia mellett. A gimnáziumi évek után rögtön az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakának hallgatója lett. A fasori évek alatt megszerette a latin nyelvet és a római kultúrát, így a teológia második évében megkezdte tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem klasszika-filológia szakán. Ugyancsak az ELTE-n végzett – minor szakon – néprajzot is. A teológia befejező évében két szemeszteren át Németországban, Heidelbergben tanult. Gyakorlati évét az Újpesti Evangélikus Egyházközségben töltötte, Solymár Péter lelkész volt a mentora.

„Minden lépcső, minden akadály és esemény meghatározó volt az életemben, hogy ma itt állhassak Isten előtt, és kész legyek az ő szolgálatára!” – mondta.

Brunner Beatrix Budapesten született 1989. december 31-én. Gyerekkorát Rákoskeresztúron töltötte *Kósa László* lelkész lelki vezetés alatt, konfirmációja (2003) óta aktív tagja volt a gyülekezetnek. A Pál Apostol Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumban tett érettségi után tanulmányait 2008-ban az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytatta.

Nagyon szeret fiatalokkal foglalkozni, kismimnázistaként már táborvezető volt a gyülekezeti táborokban, illetve gyermekbibliakört vezetett vasárnaponként. Közel áll hozzá a zene is, gitározni tanult, aktív tagja volt gyüle-

kezete énekkarának. Különösen is hálát ad azért, hogy hatodévet Szegeden tölthette. Amint fogalmazott, egy nagyon vidám, tanulságos év van mögötte és egy szerető, kedves közösség.

„Szívügyemnek tartom az ökumenét. Igyekszem majd törekedni arra, hogy a felekezetek tudjanak együtt ünnepelni, hogy párbeszéd alakulhasson ki, és közelebb kerüljenek egymáshoz az egyházak, különösen is a katolikus és az evangélikus. Remélem, hogy ehhez a törekvésemhez idővel mások is csatlakoznak majd” – mondta.

Hárombetűs

épület megmenekült az enyészettől. Hiszen már-már tönkrement tetőzete, több helyen beázott, a vakolat omladozott. Most pedig felújított, a mozgássérültek számára is megközelíthető és használható vendégházként működhet a két és fél évtizede birtokba vett épület.

Magam is hálás vagyok ezért a kastélyért. Sorra jutnak eszembe emberek, akiknek köszönhető ez a kastély, a fenntartás és a felújítás. Sorra jutnak eszembe azok, akikkel egyházmegyei ifjúsági táborban vagy gyülekezetek közös szervezésű hittantáborában voltunk együtt. Ezekben az emberekből, fiatalokból – a játék harmadik szava szerint – Isten munkatársait és ajándékait látom. Akik nem látták előre, mi történik kezük nyomán, nem tervezték meg a jövőt, hanem azt tették, amit a maguk helyzetében tenni tudtak.

(*Testrészes, amelyen csak a tanároknak van szemük – bizodalom.*) Mert ugyan ki merte volna végiggondolni, honnan kerül pénz arra, hogy az azelőtt tanácsházaként, ifjúsági klubként működő épületből táborközpont legyen, és ki mert volna előre tekinteni a felújításra. Nem a „majd lesz valahogy” felületessége vezette őket,

hanem a hit, hogy a Mindenható nemcsak a kezdet lehetőségét adta kezükbe, hanem mindenkor megadja, amire szükség van. Nem láttak, ám hittek. S hitük szerint cselekedtek.

Ennek a hitnek gyümölcse az is, hogy a csákvári és székesfehérvári gyülekezet már tizennégy éve közösen szervez hittanösainak táborát. Évente ötven-hatvan gyerek érkezik a táborba, és már negyedik esztendeje a második, sőt harmadik generáció is bekapcsolódik a hét szervezésébe és vezetésébe. Isten nagy csodája, hogy visszatekinthetünk az előttünk hittel cselekvőkre, és láthatjuk azokat is, akik utánunk ugyanazzal a hittel, elkötelezettséggel végzik a megkezdett munkát.

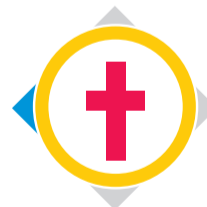
(*Fél tucat – vízi állat – mohón eszik – retteg.*) Azért említem a hitnek ezt az örömet, mert átéltem annak ellenkezőjét is, amikor a félelem határoz meg. Talán észre sem vesszük, hogy amikor kicsinyesen ragaszkodunk elképzeléseinkhez, tradícióinkhoz, tekintélyünkhöz, elveinkhez, akkor a félelem irányít. A gonosz elhítteti velünk, hogy ezekkel együtt önmagunkat és jövőnket is elveszítjük. Jézus arra tanít, hogy aki hajlandó elveszíteni értékeit, az nyeri meg életét. Jézus

arra hív minket, hogy egyedül benne bízzunk, mert ő tart meg. Nemcsak egyéneket, hanem gyülekezeteket – ő tartja meg egyházát. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve fontos volna újratanulnunk, mit jelent az a mondat, amellyel *Luther* az első parancsolatot magyarázza: „Mindennél jobban kell Istent félnünk, szeretnünk és benne bízunk.” Minden más félelem elveszi örömlenket, megtöri kapcsolatunkat. Amikor azonban Istent féljük és szeretjük, akkor az ötöle kapott szeretet kiűzi a félelmet.

(*Hideg évszak – konyhai edény – fekszik, alszik – épület.*) *Márk evangéliumának* jellegzetes fordulata, hogy Jézus bemegy a házba. *Márk evangéliumában* a ház az a hely, ahol Jézus tanítványaihoz fordul. A ház az a hely, ahol nem nyilvánosan tanít, ahol a kereszt titkaira tanítja övét. Arra az evangéliumra, amelyet nem ért meg az emberi elme, amely meghaladja az értelmet. A ház az a hely, ahol Jézus tanítványai – mindenkor tanítványai – szembesülnek Jézus dicsőségével és hatalmával: szenvedésének és halálának erejével. Még nem értik meg, hanem csak tanulják. Majd Jézus keresztje alatt, csak a Szentlélek bölcsességével értik meg.

A ház, ahol az elrejtett kincset, *Jézus evangéliumát* tanulhatjuk.

ÉGTÁJOLÓ

A csákvári és székesfehérvári gyerekeknek ez a nagyveleji kastély, a Grünfeld Pál Evangélikus Vendégház, másoknak a Kapernaum vagy a Mandák-villa Főton. S hála legyen Istennek, bőven folytathatnánk a sort a pusztaszabolcsi kis kerttel bezárólag, ahol havonta egyszer ötven-hatan gyűlnek össze Bibliát olvasni. A ház – végtére is az egyház, a gyülekezet – az a hely, ahol Jézus egészen személyesen fordul hozzánk, hogy ne féljünk, hanem hittel és szeretettel cselekedjünk legjobb tudásunk szerint.

Bencke András püspökhelyettes Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

A címben jelzett játék esős napokon, hosszú utazáson vagy akár sátor rejtekében üzheti unalmunkat. Már ketten is játszhatják, négyen-ötven a legélvezetesebb, de még tizenketten is élesíthetik vele az elméjüket.

A játék szabálya, hogy valaki kimond egy hárombetűs szót – mondjuk: ház –, a következő megváltoztatja egyik betűjét úgy, hogy értelmes legyen az új szó is. A könnyebb változatban az új szót adja közre – ház –, a nehezebb változatban az új szót nem szabad kiejteni, hanem csak a meghatározását adja meg a játékos – példánkban: *betegség esetén jelentkezik*. A játék így folytatódik tovább: a következő sem mondja ki az új szót, hanem változtat egy betűt benne, s az új szónak a meghatározását adja tovább. A sorban így hangozhat: *szemével észlel*. S így megy tovább, míg valaki el nem veszíti a fonalat, vagy meg nem unják a játékot.

Ezt a játékot játszottuk Nagyvelegén, a Grünfeld Pál Evangélikus Vendégházban, amelyet felújítását után *Szemerei János* püspök adott át a konferenciákra, táborokra készülődőknek. „*Mikor jóra fordította Sion sorsát az Úr; olyanok voltunk, mint az álmodók*” – idézte a püspök a 126. zsoltaírt (1. v.). S akik a kastély sorsát szívükön viselik, azok valóban álomként élték meg a csodát, hogy ez az

SZEMEREI MÁRTON FELVÉTELE

Megújult templomok

Az elvégzett templomfelújítási munkákért adtak hálát az evangélikus hívek július 13-án, vasárnap délelőtt Nemeskocson, délután pedig Adorjánházán. A Vas, illetve Veszprém megyei kis gyülekezetekben a szolgálatot jelenleg a bobai egyházközség lelkészei, *Rostáné Piri Magda* esperes és *Kendeh-Kirchknopf László* látják el.

Mindkét ünnepségen *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. Nemeskocson (*felső képiünkön*) Mt 28,20b

alapján arról beszélt, hogy ez az épület is arról tanúskodik: közel van, velünk van az Isten. „Azért örülünk, mert Isten alkalmat ad nekünk arra, hogy összejöjjünk a nevében, hogy ígéjére figyeljünk, hogy megtapasztaljuk az ő közelségét” – fogalmazott az egyházkerület lelkészi vezetője.

A közgyűlésen köszöntőt mondott – többek között – *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő, *Mórotz Zsolt*, a Vasi Egyházmegeye felügyelője, *Jankovits Béla* nyugalmazott

lelkész, valamint *Mórotzné Kiss Györgyi*, a Lakos Ádám Evangélikus Szeretetszolgálat intézményvezetője.

Adorjánházán (*jobb oldali képiünkön*) a meghívón szereplő ige, Mk 9,5b alapján *Szemerei János* arra hívta fel a jelenlévők figyelmét, hogy egy templom renoválásakor többről van szó, mint a külső körülményekről. „Az egyház élete, fennmaradása azon múlt, hogy emberek megtapasztalták: jó nekik Jézus közelében. Nem halott hagyomány,

hanem élő tapasztalat adódott át” – mondta el *Szemerei János*, majd az egybegyűltekre helyezte: „Legyen Isten jelenléte számunkra is belső, megélhető valóság!”

Az úrvacsorai alkalmat közgyűlés követte, amelyen *Kendeh-Kirchknopf László* beszámolt a felújítás folyamatáról. Jókívánságait fejezte ki *Polgárdi Sándor*; a Veszprémi Egyház-

mege esperese és *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő is. *Dr. Reuss András*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa köszöntőjében arra emlékezett, hogy ezen a környéken kezdhetette meg ötven éve tartó lelkesi szolgálatát. *Kovács Etelka* nyugalmazott lelkész is örömmel idézte fel itt töltött éveit.

■ ADÁMI MÁRIA

A SZERZŐ FOTÓJA

Nemzedékről nemzedékre

A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) indonéziai tanácsülésére jelentette meg a különböző nemzedékek egyházi szervezeten belüli együttműködéséről szóló kiadványát, párhuzamosan a fiatalok egyházi döntéshozatalba való bevonásával kapcsolatos felmérés eredményeivel. A dokumentumok angol nyelven elérhetők a világszövetség honlapján (<http://www.lutheranworld.org/>).

A világszervezet 1947-es alapítása óta prioritásnak tekinti az ifjúsági programokat: a fiatalok bekapcsolásának fő indoka az egyházi szervezet fenntarthatóságának biztosítása, a szervezeti kultúra továbbörökítése. Az 1984-es budapesti nagygyűlésen határozta el, hogy a fiatalok az ifjúsági programokat: a fiatalok bekapcsolásának fő indoka az egyházi szervezet fenntarthatóságának biztosítása, a szervezeti kultúra továbbörökítése. Az 1984-es budapesti nagygyűlésen határozta el, hogy a fiatalok az ifjúsági programokat: a fiatalok bekapcsolásának fő indoka az egyházi szervezet fenntarthatóságának biztosítása, a szervezeti kultúra továbbörökítése.

Az egy test tagjaiból épülő egyház képe nyomán a generációkat átfogó világszövetség gondolata *Vajta Vilmos* professzornak az LVSZ fennállása harminctödik évfordulója alkalmából mondott beszédében jelent meg elsőként. Ennek alapján indította el *Caroline Richter*, az LVSZ ifjúsági titkára a szóban forgó kiadványhoz vezető közös gondolkodást. A szerzők születési év alapján három nemzedékre osztot-

ták a világszövetség munkájában aktívan részt vevőket, és meghatározták az egyes csoportok jellemzőit.

Az 1945–1963 között születettek – az úgynevezett idealista generáció tagjai – az LVSZ tanácstagjainak 54%-át képezik: püspökök, egyházvezetők, többségében ordinált férfiak. Általánosságban spiritualitás és erős énkép jellemzi őket.

Az 1964–1981 közt születettek – vagyis az X generáció tagjai – az LVSZ-tanácstagok 18%-át adják: nagy részük pénzügyi és humanitárius feladatkörökben dolgozó nő. Rendkívül individualisták, a tanulás, a tapasztalás vágya hajtja őket.

Az 1982–2003 közt születettek – az Y generáció tagjai – 27%-ban vannak jelen a tanácsban: laikusok és lelkészek, férfiak és nők vegyesen. Jól képzettek, kedvelik a csapatmunkát. Egyszerre lelkesednek a világszövetség céljaiért, és aggódnak a jövő biztonságáért.

A fiatalok bevonását vizsgáló globális felmérésből kiderül, hogy akkor van valódi értéke a fiatalok bekapcsolásának, ha a fiatal nem pusztán dekoráció. Tekintsünk magunk is tükröbe: presbitériumainkban hány – nem-hogy harminc, de – negyven év alatti tagot számlálunk? Bevonjuk-e a fiatalokat a valós döntésekbe, vagy csak abban számíthatunk rájuk, amit magunk nem tudunk vagy nem szeretnénk elvégezni? A felelősség fiatalabb testvérekre való átruházása olykor kockázatosnak tűnhet, de hosszabb távon a gyülekezeti tagságra nevelés, a gyülekezetépítés fontos eszköze lehet.

■ PAP KINGA MARJATTA

Tanulni a missziót

► Egyházunk egyik legszínesebb konferenciája az Evangélikus Missziói Központ munkatársai által szervezett évenkénti nyári találkozót Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. Nem egyszerű meghatározni ennek az együttlétnek a műfaját, de ez nem is baj. Többek között a következő fogalmakkal szokták leírni a konferenciát: evangélizáció; bel- és külmiszió; hitmélvítés; működő missziói modellek bemutatása, tanulása; Kárpát-medencei evangélikusok nyitott, evangéliumi szellemiségű minifesztiválja lelkészek, művészek, médiamunkások, különböző nemzetiségű és felekezeti közreműködők szolgálatával.

Az idei, július 6–9. között megrendezett program mottója a jól ismert jézusi mondat volt: „Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszetteket.” (Lk 19,10)

Igehirdetések, előadások, tanúságtételek, zenei, verses összeállítások keresték és fejtették ki az evangéliumi üzenet korunkra is vonatkozó, szerteágazó, tartalmát.

Szolgált közöttünk püspök (a Nyugati [Dunántúli] Egyházkerület lelké-

géliumi Rádió szerkesztő-riportere), több misszionárius (*Bálint Zoltán* mérnök, a nyíregyházi gyülekezet felügyelője; egy indiai férfi, *Philip*, cinkotai feleségével; *Orbán Attila*, a szárazdi misszió vezetője), művészek (*Nyakó Júlia* színművész, *Czipott Géza* előadóművész, *Banka Gabriella* délvidéki színművész, *Balogh Tibor* cigány származású képzőművész és énekes, *Simon András* grafikus és író, egy japán zenész, aki

Keresztény motorosok Piliscsabán

szi vezetője, *Szemerei János*), újságírók, médiamunkások (*Köháti Dorottya*, egyházunk médiareferense, rádiószerkesztő, hírszerkesztő; a baptista *Salyamosy Éva*, a Magyar Evan-

házunkban lett keresztyénné). Sokakat megmozgatott *Czöndör István* fiatal balatonboglári lelkész „távolikat” is elérő gyülekezetépítéséről szóló beszámolója. A Magyar Keresz-

tény Motorosok négy tagja a „világból” érkezett meg Isten országába – és közénk is.

Ennek az alig négy napos konferenciának megkoronázása volt a záró úrvacsora *Deák Bálint* erdélyi evangélikus lelkész szolgálatával és a Kenyából néhány órával azelőtt érkezett *Nairobi Girls* kamaraegyüttes énekes tanúságtételével.

Egyházunk évek óta keresi útját-módját a hatékony, látható gyümölcsöt is hozó misszionának. Úgy tűnik, mintha olyasmit szeretnénk gyülekezetünknek megtanítani, amit eddig nem gyakoroltak. És ebben van némi igazság. A történelmi népegyházakra nem volt jellemző a gyülekezeti tagokat is megmozgató, a szolgálatba bevonó elkötelezettség. Mindig voltak hittel, tüzzel szolgáló lelkészeink, nem lelkészi munkatársaink, de ők kivételeknek számítottak, hiszen „ment a szekér” különösebb erőlködés nélkül is.

Az idők megváltoztak. A társadalom többsége eltávolodott a keresztyénségtől. Komoly kihívás ez az egész egyház számára. Missziói munkát csak misszionáriusok tudnak tanítani és végezni. Ennek két döntő előfeltétele van: a Szentlélektől égő, hívó, másokat az üdvösségre segítő tanítványság és a templom falait is át-lépő, a világba (családba, munkahelyre, barátok, ismerősök, munkatársak közé) kilépő kreatív, áldozatot is hozó szolgálat: az Isten és az emberek szeretete. Kell ennél több? Nyilvánvalóan nem. De ennél kevesebb mit sem ér. Ezt tanultuk meg idén is Piliscsabán.

A legfiatalabb résztvevő két éves volt, a legidősebb kilencven. Utóbbi testvérünk a távoli, Békés megyei Kardosról jött el, hogy életében először részt vegyen egy piliscsabai konferencián.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS országos missziói lelkész

Yeke yeke az országos iroda székházában

Kenyai lutheránus kamaraegyüttes az EKME vendége

► Nem mindennapi látvány- és hangzásélményben lehetett részük a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája érdeklődő dolgozóinak, amikor a *Nairobi Girls* nevet viselő kenyai kamara-énekegyüttes július 10-én az Üllői út 24.-ben bemutatkozott. A sajtótájékoztatót az egzotikus csapatot támogató – egyúttal hazánkba invitáló – Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) szervezte. A huszonöt evangélikus tagból álló kórusból hatan érkeztek Magyarországra. *B. Pintér Márta*, az EKME lelkes elnöke a kamaraegyüttes háttéréről számolt be, *Bálintné Kis Beáta*, az egyesület Afrika-referense pedig a Nairobi nyomornegyedeiben folyó evangélikus külmisziói munkát ismertette. A *Nairobi Girls* három hétig tartózkodik hazánkban, fellép a soltvadkerti Szélrózsa találkozón, Budapesten a Columbus Jazzklubban, valamint Sárszentlőrincen, Albertirsán, Ózdon és Nyíregyházán.

Mi tagadás, föltűnő jelenség idehaza a tarka ruhás, különleges ékszerekkel ékesített, valószínűleg hajkoronát viselő afrikai hölgykoszorú. De nemcsak egzotikus külsejükkel, de közvetlenségükkel, lankadatlan mosolygásukkal is felhívják magukra a figyelmet. Táncal és yeke yeke-vel – kenyai ritmus-hangszerrel – kísért energikus énekeik mind Isten dicsőségét hirdetik.

Krámer György országos irodavezető – keresve az adekvát köszöntő szavakat – szívből jövő, tiszta és őszinte előadásnak nevezte a lányok énekét. Hangsúlyozta: meg kell találni egyházunknak a misszió új

útjait, újra kell fogalmazni, mit is jelent ez. A misszió voltaképpen mindig az a pillanat, amikor az egyház az evangéliummal kilép a társadalom elé, és reagál annak való problémáira – fogalmazott. A *Nairobi Girls* missziója lényegében ugyanerről szól. Énekeken keresztül megvalósuló bizonyoságtétel az övék.

Hét év hét hónap Kelet-Afrikában címmel tartotta meg beszámolóját *Bálintné Kis Beáta*. Férjével, a vízmérnök *Bálint Zoltánnal* korábban hat évig Zimbabwében, majd négy évig Pápua Új-Guineában éltek, Nairobi, Kenya fővárosában pe-

dig – innen az előadás címe – hét évet és hét hónapot töltöttek. *Bea* a helyi Uhuru sugárúti evangélikus gyülekezet önkénteseként dolgozott.

A térségben nagyon sok árva gyermek és özvegyasszony él inséges körülmények között. Kenyában az oktatás nem ingyenes és nem kötelező. Sok gyerek csak cselleng az utcákon, ahol

számtalan veszély leselkedik rá – fedte fel az előadó.

A Heart to Heart Alapítvány nemcsak a fizikai problémákon – betegségek, szegénység, az oktatás hiánya – igyekszik segíteni, hanem keresztény emberek lévén az igei üzenetet is közvetíti az ottani emberek számára. Isten szeretetéről bizonyoságot tenni nemcsak szavakkal, hanem segítségnyújtással is lehet – hangsúlyozta *Beáta*.

Az árvák közt folyó munka két fő területe az ebédprogram és a pártfogói támogatás – tájékoztatta a hallgatóságot *Bálintné Kis Beáta*. Kezdetben a templomban kaptak, ma egy iskola udvarán kapnak mindennap – napi száz forint értékben – ebédet a gyermekek. A program jóvoltából megerősödtek, vidámak lettek, olyanok, mint más, jobb helyzetben élő társaik.

A pártfogói programban mindenki személyesen, név szerint segíthet egy gyermeket, és időnként beszámolót kaphat előmeneteléről, fejlődéséről. Ez a támogatás havi háromezer forintnak megfelelő összeget jelent. Ki-ki innen, Magyarországról ennyivel járulhat hozzá, hogy egy nairobi gyermeknek jobbra fordulhasson a sorsa.

A nélkülözö milliókra tekintve sokan mondják: ez a szolgálat csupán

„csepp a tengerben” – vallotta meg *Beáta*. Erőt ad azonban Jézus ígéje: „...amikor megtették ezeket akár csak eggyel is a legkisebb atyámfiai közül, velem tették meg.” (Mt 25,40) „Nekünk ez elég. Nem az egész világ, és nem is egész Kenya gondját bízza ránk az Úr, hanem ennek a néhány gyereknek a gondját. Emeljük fel Isten áldása felé, a saját gondjainkról a mások gondja felé szívünköt” – biztató *Bálintné Kis Beáta* nem csak távoli misszióra.

A *Nairobi Girls* 2011-ben alakult, mondta el *Stephanie*, a kórus egyik tagja. A lánycsapat tagjai jobb helyzetben vannak, mint a nairobiak általában. Mindannyian főiskolai hallgatók, és remekül beszélnek angolul, hisz az oktatás nyelve is angol. Búcsúszavaiban *Stephanie* Isten áldását kérte Magyarországra és a jelenlevők életére. *B. Pintér Márta* kérésére kiszuahéli nyelven is.

A lányok az énekszolgálaton kívül kézműveskedéssel, ékszerkészítéssel is foglalkoznak. Az Üllői úti sajtótájékoztatót részt vevő hölgyeknek is lehetőségük nyílt, hogy fűszülködőasztalukra afrikai gyöngsorokat vi-gyenek haza.

■ KINYIK ANITA

Ugali és omena

► „Send me, Jesus!” („Küldj engem, Jézus!”) – töltötte be a *Nairobi Girls* Magyarországon turnézó hat tagjának éneke július 14-én a józsefvárosi evangélikus templom oltárterét, de voltaképpen országos irodánk egész Üllői úti épületegyüttesét is. Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) jóvoltából tartózkodnak itt a lányok három hétig, hogy arcai és propagálói legyenek az evangélikus külmiszió kenyai szolgálatának, ahogy erről a szervezet lelkes elnöke, az est háziasszonya, *B. Pintér Márta* beszámolt.

Két dicsőítés között a lányok elmesélték, milyen egy átlagos kenyai család napirendje. A hallgatóság nagy döbbenetére elmondták: a helyiek minden reggel öt órakor kelnek. Reggeli köleskását készítik. Ezután mennek ki a földjeikre, hogy kezdetleges eszközeikkel megműveljék. Ebédjük általában az *ugali* nevű, kukoricalisztból készült puliszka és az *omena* nevű halféle. Ezután a folyóra mennek, hogy elmosás az edényeket, kimossák ruhájukat. Aztán tűzifát hoznak, végül vacsorakészítéshez fognak. Este az egész család Istent dicsőíti énekekkel, imádsággal.

A nyomornegyedben viszont a legtöbb gyermek éhgyomorral megy iskolába, és csak ott kap egy tál ételt, amelyet az állam finanszíroz. Ezek a gyerekek szintén öt órakor kelnek, és

tanítás után este tizenegy óráig árulnak zöldségeket a piacon – tudhatta meg a közönség a lesújtó valóságot az egyik sokfonatos lánytól.

Könnyedebb irányba terelve a beszélgetést, *Pintér Márta* arra kérte a közönséget, tippeljenek, vajon hány fonatból áll a lányok hajkoronája. „Százból” – kiabálta be valaki merészen, de ezzel csütörtököt is mondott, mert mint fény derült rá, a komolyabb hajkoronák általában több mint kétszáz fonatot tartalmaznak.

B. Pintér Márta – mint vérbeli női missziói lelkes – a nők helyzetéről kérdezte a lányokat. Egyikük érzéketlenül lefestette a kenyai nők „öntudatra ébredésének” folyamatát. Elsősorban az asszonyok a házasságok és családok tartópillérei. Főképp, ha Krisztus követői, ez a kötő-

dés ugyanis erőt ad nekik a hétköznapi terheinek elhordozásához.

A nem keresztény férfiak körében sajnos igen népszerű az alkohol, és sokaknak több feleségük is van, akiknek egyikével sem törődnek. De az árvák száma is folyamatosan nő. Az asszonyok számára a lányok nevelése az el-

sősorban fontos, éppen azért, mert úgy tapasztalják, ők azok, akik a szoros értelmében fenn tudják tartani a családot. Sok asszony a válasz után inkább egyedül marad, mintsem hogy belépjen egy újabb kapcsolatba.

A zengő kenyai dallamok és utánozhatatlan sikongatások bizonyára bele-

másztak a józsefvárosi evangélikus templom hétfő esti látogatóinak fülébe. A résztvevőknek lehetőségük nyílt az EKME kenyai missziójának támogatására is – a megindító elbeszélések és a színvonalas előadás után a legtöbben jókedvű adakozókká lettek.

■ K. A.

KISLAKI LÁSZLÓ

A harmadik megoldás

– Az Isten is megvert magával! Hogy lehet valaki ekkora tulok? – fordult el Borbíró százados a sült halként hallgató Gaál kadedtől, s az ablakhoz sétált. Kedvetlenül bámult le a kihalt kaszárnyaudvarra. A laktanyaépület főkapuja előtt, az ázott fekete-sárga zászló alatt két ór állt csukaszürkében, mint lélegző kőszobrok. Ugyan fentről nem látta, ahogy az esőcseppek csurognak a zubbonyukról, de attól sem derült volna jobb kedvre.

A százados néha nagyon magányosnak érezte magát. Nem csoda. A távolság miatt nagy ritkán tudott csak hazautazni a feleségéhez – merthogy Elzának eszébe sem jutott a határ menti kisvárosra cserélni Bécset.

Borbíró Bálint időnként kedélybeteg lett. Néha saját magát is zavarta, hogy csak leadta a tananyagot. De mi más tehetett? Be kellett látnia, hogy egy-két kadéjtával képtelen megértetni a tereptan alapjait.

„Itt van például ez a marha Gaál” – gondolta. Valahonnan Kassa környékéről jött ide, s csakis azért akar tiszt lenni, mert a második gyerekkorát élő generális grószpapa akkor íratja rá a birtokát, ha az unoka legalább hadnagy lesz, ahogy az már Mária Terézia óta szokás a családban. De Borbíró biztos benne: ahogy rácsukják a kriptaajtót az alig hült hadastyánra, az unoka még azon melegében kéri a nyugállományba helyezését.

Persze hogy elkésztő ilyen alakokat oktatni.

Helyre küldte a kevésbé szépeményű kadétot, s evvel aznapra, szombat lévén, befejeződött a tanítás.

Cigaretta vett elő, s még a skatulyáért sem nyúlt, mikor von Stadler már ugrott is a dobozzal, tüzet adott. A százados szipantott egy-két slukkot, csak aztán biccentett a növendéknek.

„Ebben is gyors, mint az apja” – nyugtázta elégedetten. Nemhiába évfolyamelső. De csakis az eszéért, s nem azért, mert az idősebb Stadler báró magas rangú tiszt a vezérkarban. Hanem, ami ritkaság, társai sem tartották az ifjú Egont strébernek. Sőt! Felnéztek rá. Verekedés, iszákosság és függelemsértés miatt ő is gyakran ült zárkában a társaival. Azért meg külön csodálták – s tán kicsit irigyelték is –, hogy hozzávetőleg annyiszor zárták be bordélyházak látogatása miatt, mint évfolyamtársai együttvéve.

Borbíró az ablaknál maradt, nézte, ahogy a cigaretta füstjébe kap a szél, s a semmibe szórja. Aztán mintha először látná, elmélyülten figyelte az őrségváltást lenn a zászlónál. „Igen, alaki hiba nélkül történt” – állapította meg magában.

Ez eszébe juttatta a saját kadétkorát. Elmosolyodott, mikor visszaidézte, milyen ifjonti lelkesedéssel vette át a pécsi k. u. k. laktanyában a tereptan oktatását. Már a Ludovikán felfigyeltek a tanárai a matematikai tehetségére.

A százados szerette a hadsereget. I. Ferenc József császárszintre a földre költözött Atyaúrístent látta, ki jószágosan, atyai bölcsességgel irányítja soknyelvű birodalmát. Talán azért is, mert a győri atyák kivették őt az árvaházból, és hadapródiskolába írták. Ott szülei helyett egy igazi nagy családra lelt. S tán emiatt is aggódott az osztrák–magyar birodalom jövőjéért.

Az utóbbi időben viharfelhők gyülekeztek a Monarchia egén. Borbíró megérezte a közeli ézengést. A hadseregben már vagy egy éve gyakoribbá váltak a hadgyakorlatok és a csapatösszevonások. A keleti határvidéken elszaporodtak a helyi provokációk. Délen, a közelmúltban annektált területeken fanatikus nacionalisták izgatták a népet. Közben Európában a kormányfők hónapok óta tartós békéről, a nemzetek közötti meg egyezésekről tárgyaltak, és arról, hogy lassan a háborút mint ultima ratiót kiradírozzák a diplomáciai szótárakból. Csak az volt gyanús, hogy tán túlságosan is gyakran hangoztatták.

Borbíró hirtelen eldobta a cigarettafejét, mert már az ujjára égett. Erről eszébe jutott, hogy ideje visszamenni a hotelba, ahol felesége két napja megszállt. Most sem volt hajlandó özvegy Dragovичné házába jönni, ahol Bálint szerény lakást bérelt. Pedig Bitó Pista, a Keszthelyről berukkolt tisztiszolgája példás rendben tartotta, s még az Elzának vett virág vizét is kicserélte. De a parasztleány tudta, felesleges az igyekezet. A bárónő most sem fog idejönni.

Mikor Borbíró kilépett a laktanyából – a poszt némán tisztelgett –, sietősre fogta, de Balla Gábornak, az ügyeletes tisztnek a hangja megállította.

– Tudom, pajtás, hogy megjött az asszony, de azért ott leszel az öregnél?

– Még kérdés? Te is tudod, a Levente-napról a távollétet csak hiteles halotti bizonyítvánnyal fogadná el – mondta, s nevetve intett búcsút barátjának.

A Korona Szálló felé vette útját, és csak ekkor gondolt a reggeli kinos jelenetre. Fájt neki, hogy felesége csak azért utazott ide Bécsből, hogy választásra kényszerítse.

Elza eleinte még halkán érvelt, de beszéd közben mindjobban felizgatta magát, s a szobalánynak hallgatónia sem kellett, porolgatás közben is hallhatta a hisztériába vékonyodó hangot.

Borbíró nem szólt, csak elszomorították feleségének keserű szavai. Ő, Elza egy asszony, aki – ha Bálint még nem tudná – végre családra vágyik, és nem tud tovább így élni. Meg nem is akar – mondta a nő határozottan. Egyébként a holnap esti gyorsal utazik vissza. Bálint addig döntsön! Vagy kvietál a hadsereg-

ből, vagy elválnak. Harmadik megoldás nincs! – szögezte le, holott tudta, férje hívő katolikusként mondott igent az oltár előtt.

Mikor Borbíró belépett a szállodába, a portás tisztelettel hajlongott, csak azt nem értette, miért néz a takarítónő olyan részvétellel a századosra.

Elza közben lejött a lépcsőn, majd karon fogva átsétáltak az étterembe. Ebéd közben nem tértek vissza a reggeli beszélgetésre. A leves után Bálint közölte Elzával, hogy este Pongrácz őrnagyhoz hivatalos az egész tisztikarral együtt névnap ünnepségre, és nem teheti meg, hogy ne legyen jelen. Sajnos késő lesz, mire visszaér, mert a Levente-nap éjfélről, vagyis holnaptól érvényes, s pontosan nulla órákor kell Pongráczot felköszönteni. De azért siet vissza. Meg vasárnap amúgy sem lesz szolgálatban.

Mikor a százados kora este elszabadult Elzától, a lakásában gyorsan átöltözött. Hamar ment, mert Bitó Pista már feltűzte a kitüntetésait a zubbonyára, miután Dragovичné gondosan átgözölte a díszegyenruháját.

A kaszinóban nem kellett szabadkozni a késésért, mikor tíz felé megérkezett. Már nagy hévvel folyt a mulatás. A pirosposztos Pongrácz őrnagy, mint egy kövér anyakirálynő, mosolyogva emelgette vissza a rá emelt poharakat. Magasan állt a jókedv, ment a nótázás, néhány asztalnál viszont pár fiatal hadnagy, mint mindentudó stratégia, az európai konstellációt taglalta.

Aztán elérkezett a várva várt éjféli. Mindenki egyszerre emelte a poharát, és fenéig ürtették az őrnagy egészségére. Akkor jött az est csúcspontja. A zenekar tust húzott, Pongrácz őrnagy elkiáltotta magát:

– Vitézek, lóra!

Erre a tisztek kört formáltak, és lovaglóülésben, a támlával szemben visszaültek a székekre. Aztán elhangzott a vezényszó:

– Szomjas a ló!

Erre kórusban énekeltek: „Reggel óta megy a ló, megy a ló, mindjárt összeroskad.”

Minden szótagnál előrerukkoltak a székekkel. S mikor elhangzott az utolsó szótag, a kör szélén elhelyezett asztalról, aki éppen odazökkent, kiitta a letakart tetejű kupát. Egy legény rögtön újratöltötte, ám spanyolfal mögött, ezért senki sem tudta,

mi jut neki, ha rákerül a sor. Így nem csoda, hogy néhány lovas pár perc alatt kidőlt, ha kétszer kellett lehúznia a kupa pálinkát. De olyan is volt, aki még nem jutott el az itatóig.

Egy óra múlva feloszlott a maradék ménes. Az utolsóknak maradt három csatoló megegyezett, hogy már nem szomjasak. Borbíró büszke volt, mert egyike volt a három hősnak.

Már langyosan süttött a felkelő nap, mire Borbíró nagy nehezen megérkezett a szállodába.

– A bárónő az állomásra ment a korai vonathoz – közölte a portás.

Egy levelet nyújtott át a századosnak, közben felpillantott az órára.

– Most már nem tetszik elérni – mondta, s sajnálkozva tárta szét a kezét.

A konflison Borbíró átolvasta felesége sietős írását. Az asszony közölte, hogy egész éjjel várt rá, de rájött, hogy felesleges. Ezért utazik el korábban. Két napon belül táviratozza meg, hogy mi fontosabb neki, a tisztit bojtja vagy ő. „Harmadik megoldás nincs! Hű és szerető feleséged, Elza” – zárult a levél.

Borbíró nagyot ásított, s a zsebébe gyűrte a papírt. Odahaza, mielőtt az ágyba zuhant, még utasította Pistát, hogy ne keltse fel senkinek, különben is vasárnap van.

Arra ébredt, hogy a legény rángatja a vállát. Éppen szitkozódni akart, azt hitte, épp csak becsukta a szemét, s ez a betyár már is kelti, de ahogy meglátta Pista rémült arcát, rögtön kiröppent az álom a szeméből.

– Most érkezett a küldönc a parancssal. Azonnal a kaszárnyába! – dadogta Pista, sápadtan az izgalomtól. – Megölték Ferenc Ferdinánd őfelségét! És Zsófia hercegnőt – tette hozzá.

Borbíró, mintha villámütés érte volna, megdermedt a hírre, de a következő pillanatban kipattant az ágyból. Három percre rá már a kaszárnyába tartott.

A következő napokat mintha lázálomban élte volna át.

Hajnaltól késő estig nem volt egy szabad perce sem. Sokáig, míg a tragédia döbbenete enyhült a szívében, csak a munkájára összpontosított. Napról napra újabb utasítások, parancsok érkeztek, s ezeket újabb, majd még újabb csoportosítások, átrendezések követték.

Mikor július végén kirobbant a háború, az összes harmadéves növendékét előléptették hadnaggyá, s már mint fiatal tisztek vonulhattak be új állomáshelyükre.

Borbíró százados a hadüzenet után három héttel a 44. kaposvári gyalogezredbe került, s kadéjtai helyett a Száva partján parancsolt a századának. A pokoli harcokban már több katonája elesett a Szabács alatt épített hadihíd védelmében.

Egyik hajdani kadéja, Gaál hadnagy is hozzá került. Gaál már az első napokban saját magától, tereptani ismeretek nélkül is megtanulta, hogy ha szikla mögé veti magát, az jól védi a feléje záporozó lövedékektől. Bálint kicsit sajnálta a fiatalembert, mert hiába lett hadnagy, a nagypapája él, sőt nagyon nagy az esélye, hogy az öreg hamarosan meggyászolhatja hősi halott unokáját.

Ha nagy néha eszébe jutott Elza, a százados elmosolyodott. A tűzkeresztség napjától őrzött a mundérja zsebében egy neki címzett kuvertát. Hogy megváljon a tisztí mundértől, az eszébe se jutott. Ha felesége kedvéért mégis kérte volna a nyugdíjazását, az a háborúban félig-meddig már hazaárulásnak számított volna. Meg gyávaságnak. Mért pont a hadüzenet napján jutott eszébe az elbocsátását kérni?

Másnap hajnalban újra heves támadás indult Szabács ellen, három helyen végzetes találat érte a hadihidat is, az a veszély fenyegetett, hogy utánpótlás nélkül maradnak. De egy ponton, dacára a heves tűznek, átjutottak a folyón az utánpótlás szállítók. Gaál hadnagy az embereivel éppen az érkezett löszert rakatta át az üresen várakozó szekerekre, mikor Borbíró százados is hozott pár katonát segítségül, hogy mielőbb elhagyják a tűz alatt tartott terepet. Aztán már villámgyorsan ment minden, pár perc múlva vihették is a rakományt a tüzérekhez.

Mikor az utolsó szekér is elrobogott, Gaál elővett egy pakli Darlingot, és mosolyogva kínálta a századosnak. Borbíró éppen a cigarettáért nyúlt, mikor a halálos lövés érte.

– Szanitéc! – ordította a hadnagy, s egy földhalom mögé húzta parancsnokát.

Mikor kigombolta a véres zubbonyt, Borbíró még magánál volt, de ködösülő tekintete már jelezte, hogy lelke röppenni kíván. Száját félig kinyitotta, mint aki még mondani akar valamit. Gaál lehajolt, s csak annyit értett a halkuló szavakból, hogy a zubbonyából a levelet a hadnagy küldje el a feleségének. A hadnagynak torkán akadt a szó, ezért csak hevesen bólogatott. Hirtelen nem értette, miért lágyul utolsó mosolyra Borbíró arca.

Persze ő nem tudta, mi van a levélben. Pedig csak egy rövid mondat volt: „Ez a harmadik megoldás.”

Első világháború – versekben és képekben

► Gyóni Géza (1884–1917) keveset idézett, a tantervekben sokszor mellőzött nagy evangélikus költő, aki megjárta az első világháború vérgőzös csataterreit, s írta – míg tehette – lázas költeményeit. Két versét közöljük, köztük időben a különbség csupán három hónap. Mégis úgy tűnik, mintha nem ugyanaz a költő írta volna a két verset – világok választják el egymástól a sorok mögötti életérzést, hangulatot. Az egyik még július végén, a Szerbiának küldött hadüzenet idején íródott: felháborodás, harci kedv, bosszúvágy jellemzi – nyáron még mindenki villámháborús leszámolásban hitt. Ami aztán kevéssé magyarázható, az a magyarbarátnak aligha nevezhető Ferenc Ferdinánd beemelése a magyar legendáriumba. Aztán lehullottak a levelek..., hullottak a csatateren a rokonok, barátok, s később maga a költő is hadifogságban, Krasnojarszkban végezte – krisztusi korban, éppen harmincharmadik születésnapján, 1917. június 25-én

Itélet napjai

Szívárvány-hidján lassan lépkedett, –
Sárban és vérben dideregtem én;
A lóporfüst fojtotta mellemet
És láttam őt, a Seregek Urát,
Mint egykor Mózes a Hóreb hegyén.

Sárból és vérből, ahová vetett,
Hogy megláthassam borzasztó színét,
Hozzá emeltem csüggedt lelkemet
És láttam őt: sugárzó kezeit
A vérnek földjén hogy terjeszti szét.

S szólottam hozzá: „Te félelmetes,
Kinek percei hosszú századok,
Tekints e népre, a te néped ez,
Mely nem akart: csak élni, élni, élni
És boldogan dicsérni szent napod.”

Hullott az ólom, mint a jégeső;
Ágyúk bömböltek, mint veszett bikák,
Halált sikoltott tenger puskasó
S szívárvány-hidján amerre haladt,
Gránátok fújták a füst-glóriát.

S szólottam hozzá: „Te tudod, Uram,
Ez a te néped, és békét akart.
De gyilkos fajta s minden fajtalan
Sötét haraggal fente rá vasát,
Míg hüvelyéből kirepült a kard.”

Az ágyú döngött, és a vér ömölt.
Komor október küldte már kődét.
S acélcillagok csóváit előtt
Mint lángot fogott gyászdrapéria
Hasadozott a végtelen sötét.

S harmadszor szóltam: „Te tudod, Uram,
Hogy Észak és Dél ránk fenekedett.
Most összecsapott a lávafolyam –
Seregek ura, igazságos Ur,
A végek napján tégy itélelet!”

...S jött az itélet: szörnyű és igaz,
A föld epéjét itt okádta el.
Vonitva tört ránk az orosz csikasz
És sebént nyalva messzire inalt.
Száz árok teltet büzhödt vérvél.

S mire a nap kelt a hegyek mögül,
Az őszi sár mind hült vérral kevert.
Vércsék és varjak rut serege gyült
S két napi járon temetetlenül
A világrablók holtteste hevert.
(Zuravica, október)

Ferenc Ferdinánd jár a hadak élén

Szent László óta aludt a legenda,
És csodás fényvel ime újra támadt:
Szent dördüléssel ajtaja kipattant
Az artstetteni szomoru kriptának.

Szent dördüléssel ajtaja kipattant
S lovára pattant a legendás herceg.
Ferenc Ferdinánd jár a hadak élén,
S orgyilkos-ország rettegéssel reszket.

Ami siralmat ránk küldeni készült
Orgyilkos-ország irtó cselszövénye:
Véres nyomornak, könnyes szenvedésnek
Mostantól fogva mindörökre vége.

Mostantól fogva mindörökre vége.
Ijesztő rémnek, csüggedt halálvágnak.
Virágos, ékes szentelt fegyverek most
Utat a boldog, szebb jövőbe vágnak.

Anyja ne sirjon, szerető vigadjon
És csókkal áldja hú vitéze kardját.
Ami most készül: anyakeblen csüngő
Gyermekek is mint férfiak akarják.

Ami most készül, szent leszámolás lesz
S nyugalom, áldás, béke a Jövőnek.
Virágos ékes fegyverünk nyomában
Nagy Békeország vasfalai nőnek.

Szent László óta aludt a legenda
S most egész világ újra ámul fényén.
Szent dördüléssel mikor döng az ágyú,
Ferenc Ferdinánd jár a hadak élén...
(Szabadka, július 30.)

Nyírfakéregre írt tábori lap a frontról – 1916. június 2.

FERENC FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS

CSALÁDI ARCHIVUMBÓL

Egy fájdalmas festmény és egy vérző arcú kép világon belém most, hogy az első világháborúra emlékezem. *Ady Endre* utolsó fényképét ideteszem magam elé, elég lenne ennyi is. Minden-nél beszédesebb ez a néma kiáltás! A költő szeme két virrasztó mécses, kalapján hervadó virág. *A halottak élén* című verseskötet poétája ő, ember az embertelenségben.

„Egész világ szöjtje kibomlott, / S én egy nyomorék fonál hurkán / Még mindig csak bénán zsi-bongok? / Mit törődjünk elmúltak voltján? / Terítve a Föld, lakni tessék: / Élünk döngig e nagy tivornyán” – írta tehetetlen dühében. De ugyanő volt, aki két évvel korábban kérlelő szavakat vett papírra: „S akik még vagytok, őrzön, árván, / Őrzők: vigyázzatok a strázsán.”

Leteszem a képet, és egy kopott festményt nézek. *Mednyánszky László* Szerbiában készítette 1914-ben. Nem előzmény nélküli ez a munkája, hiszen a századfordulón érdeklődése a külvárosok elesettjei, a nyomorúság reménytelen szegényei felé fordult. Nagyszámú háborús képén a megrázó tragikum festője. Mint haditudósító két hóban fagyoskodó, fáradt katonát örökített meg. Tépett köpeny az egyikén, szürke kabát a másikon. Homloka bekötve, vékony cipő a lábán, beszélni nincs már ereje, csak a szemei parázslanak, csorog sovány arcán a reménytelenség. A mellette fekvő, lehet, már nem is él. Megfagyott! Mögöttük szélverte, nagy hómező.

A pasztellek mellett még naplóírásra is futotta idejéből. 1914. július 26-án írta: „Tegnap óta háborús világ van, ki tudja, meddig fog tartani. Mindennél zavar, erőszak, sötétség.” 1916. február 10.: „Most jön a tél. Eleinte minden szürke volt, most

minden jégfehér.” 1917. október: „Nagyon is éreztem, hogy egészségem megromlott. Több gránát az ajtóm közelében robbant, a pokoli zajtól nem tudtam aludni...”

1914. június 28-án *Ferenc Ferdinánd* trónörökösét és feleségét meggyilkolta *Gavrilo Princip*, akinek éppen most készülnek szobrot állítani. A hír megszórtta Európát, megosztotta az embereket Magyarországon. Sokan mondták: a meggyilkoltak

árván maradt gyerekeit sajnáljuk; mások megkönnyebbülést éreztek, hogy a trónörökös nincs, hiszen fel akarta rúgni az alkotmányt... *Ady Endre* *Boncza Bertának* írt levelében bevallja: a Váradon hallott szörnyű hír megrázkáta. És elmondhatjuk, az elkövetkező lángoló, tomboló évek szétszaggatták a költőt. Vállához nőtt szörnyű keresztként hordozta a pusztító világégést!

Egy hónappal később, július 28-án a Monarchia hadat üzent Szerbiának. Rövid idő után az Osztrák–Magyar Monarchia mellett hadviselő

„Zavar, erőszak, sötétség”

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ: SZERBIÁBAN, 1914 (MNG)

fél lett Németország, Oroszország, Franciaország, Belgium, Anglia. Olaszország és Románia bejelentette semlegességét.

Mindkét oldalon gyors és biztos győzelmet reméltek. Szinte pestiként vonult végig Európán a lelkesedés. A háború üdvözlése. A legbékésebb emberek is megrészegültek a vértől, a házakat, falvakat felégető tüzekből.

A háborúban a magyar írók, művészek közül, mint önkéntesek, sokan megfordultak. *Balázs Béla*, *Gyóni Géza*, *Sarinthy Frigyes*, *Molnár Ferenc*, *Móricz Zsigmond*, *Sík Sándor*, *Szép Ernő*, *Tersánszky Józsi Jenő*, *Vécsi Margit*... *Nagy István*, *Mednyánszky László*, *Vaszary János*... *Lajtha László*...

1916. augusztus végére világossá vált, nem lesz gyors befejezése az értelmetlen háborúnak. A frontról nagy kerülőkkel érkező levelek, a halottak, a sokat szenvedett sebesültek száma egyre nőtt. A frissen feltalált pergőtűz széles hullamezővé változtatta Doberdót és az Isonzó partját. Mintha valami titkos könyvben leírták volna: addig nem lesz vége, amíg tizenkétfélmillióra nem nő a halottak száma!

Itt megállok az emlékezésben. Mennyi minden kimaradt, alig érintettem valamit!

A kitéljesedő technika és a személyi túlerő 1918 augusztusára eldöntötte a háborút. Az osztrák–magyar hadsereg szinte minden fronton súlyos vesztesésre állt.

Elvégeztetett. A nagy tivornya – kis időre – véget ért. Fellelegezhettünk, hogy újabb borzalmaknak s végül Trianon szétszaggató fájdalmának adjunk helyet a szívünkben.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Wrocławwi z

▶ A közép-európai keresztyén találkozóról részletes tudósítást közöltünk legutóbbi számunkban, de a július első hétvégéjén megtartott rendezvény olyan gazdag volt programokban és eseményekben, hogy egy teljes lapszám is kevés lenne ahhoz, hogy mindenről hírt adjunk. Wrocław megtekintése is több időt igényelt volna, mint három nap, annyi látnivalót kínál a város. Arra számítottunk, hogy az ötvenes években felépült városrészeket találunk csupán, de kellemesen csalódtunk. A nálunk korábban honos műemlékvédelem szabálya – hogy csak eredeti épületrészeket konzerválnak – Lengyelországban már évtizedekkel ezelőtt sem volt megszokott. Ellenkezőleg: a világháborúban lerombolt óvárosi negyedeket teljesen eredeti formájukban építették újjá, így Wrocławban is az 1945 előtti városkép tárul elénk a Ryneken, a piactéren. Régi pompáját mutatja a város, amely a háborúban mint erődváros, Breslau Festung dőlt romba. Panorámaanyagunkban ezúttal pótolni próbáljuk a terjedelmi korlátok miatt kimaradt témákat, de tudjuk, hogy beszámolónk most sem lehet teljes. **Gáncs Péter** elnök-püspök az *Evangelikus.hu* portálnak adott interjújában joggal jegyezte meg: Wrocławban a bőség zavarával küzdöttek a résztvevők. Valójában egy teljes hétre való programot zsúfoltak három napba a szervezők, s ebbe a három napba bele kellett férnie a kétszer hatszázötven kilométeres utazásnak is. A „Szabadon Krisztusban” mottóval rendezett találkozó egyfajta zárandoklat: indulunk valahová, keressük magunkat, társainkat. A szabadság – mint Gáncs Péter a találkozót köszöntő soraiban rámutatott – lehet önző, öncélú és közösségromboló is, ha csak annyit látunk, hogy mindentől és mindenkitől szabadok vagyunk. Fontos azt is felismernünk, hogy a Krisztusban kapott szabadság mire szabadját fel: a másik ember elfogadására, befogadására, szeretetére és szolgálatára – szögezte le a püspök.

A szabad munkavállalás vadhajtásai

A rendezvény kiemelt témája volt, hogy miként lehet áthidalni a szabad munkavállalásból eredő problémákat. Immár az unió bármely országában kereshetnek és találhatnak munkát a munkanélküliek vagy a jobb keresetet remélő fiatalok, de meg kell küzdeniük a magánnyal, kirekesztettséggel. A témának *Munkavállalási szabadság Európában – ennek következményei mint diakóniai feladat* címmel külön vitapanelt szenteltek a rendezők.

Buda Annamária, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője arról beszélt, hogy Magyarország ebből a szempontból alapjában tranzitország. Hozzáfűzte, hogy a külföldön munkát vállalóknak nincs kellő munkajogi védelmük, sokszor a munkaközvetítő ügynökségektől sem kapnak segítséget. Az otthon maradt családtagok sokat szenvednek, magukra vagy a nagyszülőkre maradnak a gyermekek, ami komoly diakóniai feladat elé állítja az egyházakat. A megoldás a lelkipozításban, a befogadó gyülekezetek munkájában rejlik.

A külföldi munkavállalás persze inkább áldás, hiszen nincs rosszabb a munka világából való teljes kirekesztettségnél, amely egyenes út a hajléktalansághoz. Wrocław sem mentes a hajléktalanok problémáitól, ennek tanúi lehetünk, amikor a főtéren, a Ryneken vasárnap reggel egy padon alvó hajléktalant láttunk. Nem bántotta senki sem, megszokott jelenség Lengyelországban is.

Nyelvi korlátok nélkül Wrocławban és a swidnicai fatemplomban

A nemzetközi konferenciák visszatérő problémája a tolmácsolás, a nyelvi korlátok áthidalása. A magyar résztvevőknek sok segítséget jelentettek az önkéntes és hivatásos fordítók. Voltak fülhallgatók, volt szinkrontolmácsolás is, igaz, nem mindenütt. Találkoztunk egy magyar lánnyal, aki szorgosan tanulmányozta a lengyel betűket, a kiejtést, talán a jövő egyik tolmácsa lesz. Wrocławban a legnagyobb munkát *Cselovszkyné dr. Tarr Klára*, az ökumenikus és külügyi osztály vezetője vállalta magára: több előadáson fordított, sőt moderálta is a vitát a *Reformáció és szabadság* című rendezvényen.

A vasárnapi istentiszteleteket több wrocławai és környékbeli templomban tartották. Swidnicában Gáncs Péter prédikált. Igehirdetése szövegét németül is megtalálhatták a hívek, s nem volt nyelvi probléma *Fabiny Tamás* biblia-magyarazata idején sem. Mindkét alkalom telt házas volt. Fabiny püspök tréfásan jegyezte meg, hogy kisorsolnak székeket, majd kérte, hogy a fiatalok adják át a helyüket. Ők aztán a földre kuporodva hallgatták a tékozló fiúról szóló elemzést.

KRASZNOI MIHÁLY FELVÉTELEI

arándoklat

A svédnyci fatemplomban megtartott záró istentiszteleten sem volt szabad ülőhely, perze ez már több száz hívőt jelentett. Nagy, keresztaljós templomról van szó, amelynek díszes karzatára nem lehetett felmenni, valószínűleg már veszélyesek a 17. századi épület fagerendái.

A vesztfáliai béke vallási békét hirdetett, de Sziléziában ekkor csak fatemplomot engedtek építeni. Azt is csak úgy, hogy az épület ne legyen hivalkodó, ne legyen tornya, s ne legyen magasabb a katolikus templomoknál. A módos patriciusok nem hagyták magukat: amit kívül nem engedtek, belül sokszorosán megvalósították. Hihetetlenül gazdag barokk faragások díszítik a templombelsőt. Az akkori svéd uralkodó, *Krisztina* királynő bőkezű adománnyal segítette az építkezést. Nemrég ellátogatott a már UNESCO-örökségdíjas épületbe a jelenlegi svéd uralkodó, *XVI. Károly Gusztáv* is.

Bibliabusz, kerekés szék, katonai dzsip

A találkozó fiatalos volt, az előadókön kívül csak elvétve lehetett öltönyös résztvevőket látni. Voltak hölgyek hagyományos és színpompás sziléziái viseletben, volt idősebb hívő, botja az apostoli időkre emlékeztetett, volt rengeteg rövidnadrágos fiatal, s voltak kisgyermekkel érkező szülők, nagyszülők.

Gondoltak a legfiatalabbakra is: lehetett óriási fakockákkal játszani, képeket rajzolni, táncokat tanulni. Sokan elidőztek a standoknál, ahol némi adományért cserébe harapnivalót és italokat is lehetett kapni. A magyar küldöttség két standot is berendezett. Bemutatkozott a lengyel hadsereg: láthattunk lengyel tábort, a kíváncsiak beülhettek egy katonai dzsipbe is. Ki lehetett próbálni kerekés székeket is, ami gyakorlati bevezetés volt abba a világba, amelyben a fogyatékkal élőknek kell helytállniuk.

A bibliabusz mozgó információs központként a reformáció világába röpítette az érdeklődőket. A busz előtt meg lehetett tanulni a kézi nyomtatást egy wittenbergi nyomdagép másolatán. Mindenki választhatott a szövegek között, jómagam is nyomtattam.

A találkozó nem csak előadásokat és szervezett vitákat jelentett: a parkban igazi dzsemborihangulat volt. Minden sarkon zenéltek, sokan napoztak vagy szundikáltak a fűben.

A tanulópenz

Wrocław perze néha kemény diónak bizonyult. Az érkezéskor térkép szerint mentünk, s rögtön fennakadtunk a Centenárium Csarnokhoz vezető Zwierzyniecki hídon, amelyet éppen átépítettek. Körbe kellett menni, s a gyönyörű parkban sem volt könnyű autózni. Másnap már gyalog mentünk át a híd járdáján, aztán rájöttünk, hogy egy másik hídon közlekedő villamossal sokkal könnyebb az élet.

A találkozóon nyakba akasztható belépőcedulát kaptunk, amely szabadjegy volt a buszokra, villamosokra. Étkezésre feljogosító karszalagot is adtak, volt, aki feltette a csuklójára. Rosszul járt, mert vagy nem lehetett levenni, vagy leesett magától. Sokan zsebre tették, s a szálláson felejtették. Mi szerencsések voltunk, észrevettük, amikor a földre pottyant.

Wrocław felé minden simán ment: sztrádán és autóúton mehettünk, ami nagy könnyebbség volt a szlovák utakhoz képest. Visszafelé okosak akartunk lenni: csak sztráda legyen, időt takaríthatunk meg. Többször tévedtünk el a szilézi kisvárosokban, ott sem szívesen látják a tranzitautósokat, szinte titkolják, hol van felhajtó a sztrádára. Hazafelé már Szlovákiában is tapasztalhattuk, hogy nemcsak vadregényes, ámde kátyús útjaik vannak, hanem nagyon korszerű sztrádák is. Ami időt Lengyelországban elvesztegettünk a felhajtókat keresve, visszakaptuk a Zsolna–Pozsony autósztádán.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

„Jane Haining azért halt meg, mert a zsidó gyerekeket meg akarta menteni!”

Interjú Lynley Smithszel a skót misszionárius életéről

► Az új-zélandi Lynley Smith újságíró éveken át kutatott távoli rokona, Jane Haining után Magyarországon. Az általa megtalált történeteket összefűzve könyvet írt Jane életéről, aki a budapesti Skót Misszióban zsidó származású gyermekeket bújtatott, majd Auschwitzba való deportálása után gázkamrában gyilkolták meg. A misszionáriusnőt 1997-ben a Jad Vasem Intézet a Világ Igaza címmel tüntette ki. Lynleyvel Jane Haining életpéldájáról beszélgettünk. Az újságíró róla szóló könyve ősszel fog megjelenni magyarul.

– Hosszú utat tett meg Új-Zélandtól Magyarorszáig. Miért látogatott el hazánkba, mi volt az oka ennek?

– Szerettem volna annyi embernek, amennyinek csak lehetséges, elmesélni Jane Haining magával ragadó történetét. Ő a második világháború előtt és alatt Budapesten skót misszionáriusként tevékenykedett. Hatalmas, megrázó erejű a története. Életét a megváltás és Isten szeretete határozta meg.

– Ön Jane egyik rokona. Hogyan is?

– Távoli rokona – távoli unokahúga – vagyok.

– Újságíróként könyvet is írt róla. Miként talált ehhez anyagot? Hol kutatott és hogyan?

tű. Ha eldöntött valamit, azt biztos, hogy mindenáron megvalósította. Amikor a többi misszionárius elhagyta Budapestet, mert veszélyessé vált számukra a helyzet, ő elhárította magától, hogy velük tartson. Hogy miért? Mert itt megtalálta élete munkáját. Úgy tervezte, hogy egész életében itt fog maradni.

– Mit tudhatunk Jane Haining életéről?

– Jó családban nőtt fel Skóciában. Templomba járó emberek voltak a családtagjai. De bizonyos fokig kemény élete volt. Ötévesen elvesztette az édesanyját. Jane kishúgának a születésébe halt bele... a kishúga pedig hat hónappal később hunyt el. Édes-

hez. De el kell mondom, hogy rengeteg új dolgot találtam róla a családi elbeszéléseink kívül, így a végén már át tudtam érezni azt, amit egyes helyzetekben tett vagy gondolt. Nagyon zárkózott ember volt, egyetlen sort sem írt le a saját gondolataiból, sőt még leveleket sem írt a barátainak vagy rokonainak, de én ezt megpróbáltam pótolni. Ehhez a tényeket is felhasználtam, és beleszórtam a könyvbe azt a szenvedélyességet is, ahogyan ő a dolgokhoz hozzáállt.

– Hol és mikor jelent meg a kötet?

– Az Egyesült Államokban 2012-ben. Most pedig azon vagyok, hogy itt, Magyarországon is megjelenjen, a Libri és a Helikon Kiadó gondozásában. Ha minden igaz, akkor idén októberben lesz a bemutatója. A fordítás már készen van, az utómunka és a tördelés folyik jelenleg.

– Mi tanulhatunk mi ma Jane Haining életéből?

– Azt gondolom, hogy bármit is mondunk az életéről, az példázat lesz. A halála ma is nagy jelentőséggel bír. A halála is egyfajta példázat számunkra. Azért halt meg, mert a zsidó gyerekeket meg akarta menteni. Elmehetett volna, hiszen a nagykövetség felajánlotta neki, hogy kimenekíti őt Magyarországról. De nem ezt választotta. Úgy döntött, hogy marad. Auschwitzban halt meg. A Gestapo kémkedéssel gyanúsította meg. De ő végig kitartott a gyerekei mellett.

Ez számomra olyan példa, amely hasonlatos Jézus kereszthalálához: Jane a zsidó emberekért, az ő megmentésükért, Jézus pedig értünk halt meg a kereszten, hogy megmenekítsen bennünket. Jane hatalmas szeretetről tett tanúbizonyoságot a halálával. Ezért a történetében nagy erő van.

– Ön is keresztény. Milyen felekezethez tartozik?

– Ma már azt mondom, hogy nem tartozom a kereszténység egyik nagy felekezeti vonulatához sem. A Biblia tanításában hiszek, a szerint élek. Azt gondolom, hogy a kereszténység minden ága jó. Szívvel kell szemlélni a dolgokat, nem pedig erőszakkal. Protestáns templomban keresztelték, presbiteriánus gyülekezetbe jár-

tam, ez a skót missziói egyházzal is kapcsolatban áll, amelyben Jane is tevékenykedett. De nem maradtam a presbiteriánus egyházban, hanem oda megyek, ahová Isten küld.

– Hogyan él a kereszténység Új-Zélandon?

– Érdekes kérdés. Két válaszom van. A rövid, hogy a népesség öt százaléka keresztény hívő. A hosszabb, hogy ez azt jelenti, hogy a többiek nem tartoznak egyházi közösséghez. Új-Zélandon nem nagyon hisznek az emberek, sokan pogányok. De ez nem ok arra, hogy ne legyenek ott egyházak, és ne terjesszék a keresztény hitet. Tulajdonképp az egyház az egész népességhez képest viszonylag kicsi, de azt mondom, hogy ennek ellenére erős.

– Tehát sokféle missziói tevékenységet végeznek... De hogyan misszionálnak?

– Érdekes ez, mert mintha az új-zélandiaknak különleges erejük lenne, misszionáriusok szerte a világból érkeznek oda. Nem tudom, miért. Talán azt is mondhatnánk, hogy könnyű oda elmenni, hiszen Új-Zéland messze van, a világ másik végén. Mire oda jut az ember, azt gondolhatja, hogy az ott élők még sosem hallottak azokról a dolgokról, amelyeket a világ túlsó végén mondanak.

– De mi most Budapesten vagyunk. Milyen benyomásokat szerzett közöttünk?

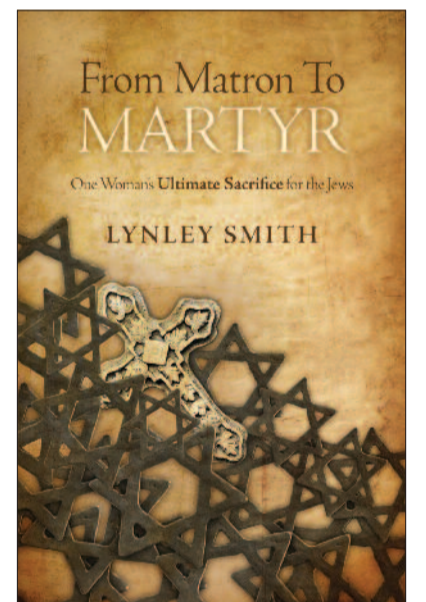
– Nagyon szeretek itt lenni. Ahogyan Jane is szerette ezt a várost. Ő komolyan gondolta, hogy nem megy innen vissza Skóciába. De azt gondolom, nemcsak a zsidó emberek miatt, hanem a kultúra, a magyar emberek természetessége miatt is. Mély emocionális kapcsolatok fűzték őt ide. Én is igen szeretetreméltó emberekkel találkoztam itt, jó barátaim lettek a látogatásaim során. Magyarországon az én lelkemet is megérintette.

– Sok kapcsolata alakult ki itt a Skót Misszióval. Kiket ismer közülük?

– Természetesen a lelkész jó ismerem. Érdekes, hogy a Saint Columbus-templomba járt annak idején Haining is, mert ott az istentiszteletek angolul folynak.

Utolsó előtti ittjártamkor, még 2010-ben, miután megírtam a köny-

vetem, felhívott a lelkész, és igen lelkes volt. Elmesélte, hogy betekintettek a templomi széfbe, és számos második világháború iratot találtak. De emellett – ami különösen is érdekes – megtalálták Jane Haining Bibliáját. Hatvanöt éven át ebben a széfben lapult. Senki sem tudott róla, hogy ott van. Természetesen idejöttem, és készítettem róla fényképeket. Betettem a könyvbe illusztrációkat.

– És a Bibliát azóta is a széfben őrzik?

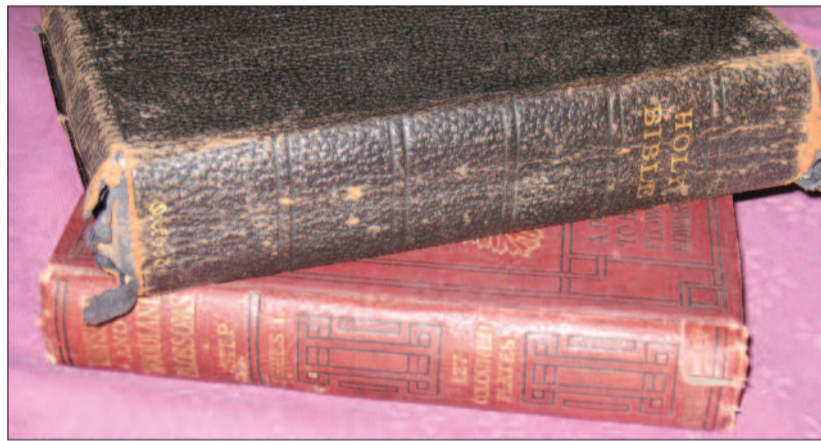
– Ki kell derítenem, mit csináltak vele. Elképzelhetőnek tartom, hogy visszatették.

– Vagy kiállították?

– Nem tudom, lehetséges, hogy odaadták a Jad Vasem Intézetnek vagy a Skót Múzeumnak. Azt gondolom azonban, hogy ez olyan érték, amelyet az embereknek látniuk kellene. Jane is nagy becsben tartotta a Szentírást. Az ő kincse volt. Szeretne volna magával vinni a letartóztatásba is, de a Gestapo emberei kitépték a kezéből. Csoda, hogy valahogyan mégis megmaradhatott; sokáig azt hitték, hogy eltűnt. De szerencsére a Columbus-templom széfje megőrizte.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Az interjú videováltozata megtekinthető: http://youtu.be/81YA_QPn8o8
Riporter: Horváth-Bolla Zsuzsanna, videó: Győri András Timótheus.

– A kutatásom igen regényes volt. Amikor tudomást szereztem arról, amit Jane tett, az nagyon megérintette a szívemet és a lelkeket. Feladtam az állásomat, kiadtam a házamat – tehát nem volt sem munkám, sem otthonom többé –, és elutaztam Európába, hogy felkeressem Jane Haining életének főbb állomásait. És bárhová mentem, mindenütt találtam valakit, aki be tudott nekem számolni olyan dologról, amelybe kapaszkodhattam a későbbiek során.

Érdekes volt, hogy eddig még senki sem írt róla, nem jelent meg könyv az életéről. Én voltam az első, aki ezzel próbálkoztam. Ki kellett találnom, hogyan tudok a hozzám eljutott információkból – az apró kirakósdarabokból – teljes képet összerakni róla.

– És mit talált az életéről? Mit csinált ő itt, Budapesten?

– Nos, a kutatásaim során rá kellett jönnöm, hogy Jane magával ragadó hölgy volt, erős, vad, mély hi-

apja is meghalt, amikor Jane húszéves volt. Egyszóval tudta, milyen árvának lenni.

Amikor Budapestre érkezett, megismerte a zsidó emberek helyzetét, azt, ahogyan velük bántak. Mélyen megérintette az is, hogy itt sok gyermek maradt árván. Kicsit úgy érezte, az életük párhuzamos vonásokat mutat az övével. Így aztán a szíve megnyílt az elvesztett árvák iránt, és a szívét-életét ennek a munkának áldozta. Minden reggel négytől egészen éjjelig dolgozott – heti hét napon át... Nem volt pihenőnapja. Nagyon elkötelezett és kitartó volt. Tudta, hogy azért van itt, mert Isten elhívta őt erre a szolgálatra.

– De tragikus véget ért, hiszen Auschwitzban meggyilkolták. Ön hogy írta le ezeket a történeteket a könyvben?

– Egy képzeletbeli naplót írtam, mert azt szerettem volna, hogy az olvasók nagyon közel kerüljenek Jane-

Hogyan találhatunk kegyelmet Istennél?

Csedy Aladár *A mentő bárka* című könyvében (szerzői magánkiadás, 1944) értékes gondolatokat olvastam a kegyelmet talált emberről. Fontosnak tartom ezeket továbbadni.

Tapasztalhatjuk, hogy bánatunkból gyakran fakad áldás. Gyönyörű lelki énekek születnek nagy lelki élményekből vagy éppen nagy fájdalomból. Isten fájdalomából viszont két dolog született: az ítélet és a kegyelem.

Tapasztalhatjuk, hogy Isten az ítélet Istene, akit nem csúfolhatunk meg. Igazsága nem engedi, hogy a bűn uralkodjék. Sokáig tűr, de egyszer eljön a fellebbezhetetlen és kéréseket nem fogadó ítélet. Ez alól nem ment meg sem a tekintély, sem a nagyság – semmi sem. Mindenkit elér. A történelem igazolja, hogy hány nagy ember zuhant már le a mélységbe úgy, mint ahogy lehull egy-egy csillag az égről. Isten ítélete már nagy nemzeteket is szétört.

A világ ennek ellenére ma is olyan Isten ítéletével szemben, mint Nőé idejében volt. Ahogy akkor nem vettek észre semmit, úgy ma sem hajlandó az ember semmit sem észrevenni. Akkor sem hittek, ma sem hisznek benne. Pedig ma is ítélet alatt áll a világ. Jézus mondta, hogy eljön az utolsó ítélet ideje. Hogy mikor, azt nem tudjuk. Ez nem mireánk tartozik.

Az utolsó ítélettel szemben ma is úgy viselkednek az emberek, mint Nőé kortársai. Nem hisznek benne. Amikor Jézus a tanítványainak szólt az utolsó ítéletről, a következőket mondta: „Mert amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nőé bement a bárkába, semmit sem sejtettek, míg el nem jött az özönvíz, és mindnyájukat el nem sodorta, úgy lesz az Emberfiának eljövetele is.” (Mt 24,38–39)

Milyen rettenetes és szomorú lenne, ha Isten bánatából mindig csak ítélet születne. Ezt is megtehetné. Sőt azt is, hogy csak a teremtett világot tartaná meg a maga gyönyör-

rúségére, s az embert eltörölné a föld színéről. Ezt azonban Isten szeretete nem engedi meg. Nagy áldás számunkra, hogy Isten bánatából nemcsak ítélet születik, hanem kegyelem is. Úgy látta, hogy ez a világ értelmetlenné válnék a legcsodálatosabb teremtmény, az ember nélkül. Ezért könyörült meg az emberen, és könyörülő szeretetét, megmentő kegyelmét kinyújtotta Nőé és családja felé, és felkínálta azt nekik, de nem kényszerítette őket arra, hogy megmeneküljenek, csak felkínálta a kegyelmet. Neki kellett elfogadnia, és ő azt el is fogadta.

Isten ma is így cselekszik. Senkire sem kényszeríti az ő megmentő kegyelmét, csak felkínálja. Ugyanakkor azt várja el, hogy az ember fogadja el az általa felkínált megmentő kegyelmet: szeretet, hit és engedelmeskedés által. Hogyan?

Szeretet által. Az egyik eszköz, amellyel a kegyelmet el lehet fogadni: a szeretet. Nőé szerette Istent, mert vele járt. Ezért találhatott kegyelmet. Neki is voltak kísértései. Ott volt a föld, a munka, a ház, a környezet, a világ, a barátok, az ördög csábítása és minden, ami akadályozhatta volna abban, hogy Istennel járjon. Ő mégsem engedett a kísértésnek, hanem alázatosan járt az ő Istenevel, mert szerette. Én is szeretem Istent, igyekszem szüntelen vele járni, s ez számomra nagy boldogságot jelent. Ujjongó szívvel mondhatom: nem vagyok soha egyedül, mert velem van Isten, az ő közelsége oly igen jó nekem!

Hit által. A kegyelmet hit által is el lehet fogadni. Ez csodálatos adománya Istennek. Többet ér mindennél, a szemünknel, a kezünkkel s az értelmünkkel. A hitnek értéke abban van, hogy azokat a dolgokat lehet vele elfogadni és megragadni, amelyeket a kezünk, a fülünk, a szemünk nem képes. Hinni azt kell, amit nem láthat az ember, de próbát is ki kell állnia hitünknek, mert Isten a próbát is beleteszi a hitünkbe, mint ahogy az aranyba vagy az ezüstbe beleütik a próbát.

A hit próba nélkül még nem hit. A próbákban lesz igazán valóság. Hányszor tapasztaltam meg ezt én is súlyos műtétek alkalmával!

Engedelmeskedés által. Az engedelmeskedés is szükséges ahhoz, hogy a kegyelmet elfogadjuk. Ez a hitnek természetes következménye. Aki hisz, az engedelmeskedik. Így tett Nőé is. Hitt annak, amit Isten mondott, és fiatal együtt elkészítette a bárkát. Senki sem tudta megakadályozni az engedelmeskedést. Sokan csúfolták, gúnyt űztek belőle, de ő mindezekkel nem törődött, hanem engedelmesen cselekedett. Az engedelmeskedés nélkül a hit csak olyan, mint a mozdony gőz nélkül, a villanylámpa áram nélkül.

Az eddigiek alapján láthatjuk, hogy Isten ítéletet és kegyelmet kínál nekünk. A kettő közül nekünk kell választanunk. Ha az ítéletet választjuk, akkor nem kell tennünk semmit, meg kell maradnunk olyannak, amilyenek születünk, a világ szerint élő, önző, magunkkal törődő, senkit és semmit meg nem látó embernek. Fel kell használnunk minden alkalmat az élet örömeinek élvezésére, mert csak az a miénk, amit itt magunkévá tehetünk.

Én viszont azt választottam, hogy ebből a világból a kegyelmes Isten át-emeljen a másik világba. Nem akartam tőből levágott karú ember lenni, akihez hiába nyújtja Isten a maga kegyelmét, nem képes elfogadni, hanem teljes szeretettel, teljes hittel és teljes bizalommal ragadtam meg a felkínált kegyelmet. Észrevettem, hogy Isten meg akart nekem kegyelmezni, kegyelmet kínált. Én pedig nagy örömmel voltam kész azt elfogadni, s kegyelmet talált lettem, aki örömteli szívvel éneklő a 138. Hallelujah-ének első versét: „Mily drága nekünk ez a jó hír, / Mily édes örömteli zeng! / Halljátok a nagy szabadítást, / Mely Jézusban lett a miénk! / Óh, bízd magad e kegyelemre, / Mely gazdagon árad feléd... / Váltáságot tedd a magadé, / Hidd el, számokra ez is elég.” ■ SZENCZI LÁSZLÓ

A nyaralás lehetőségei

A nyaralás sokféle értékes lehetőséget kínál. Ilyenkor van idő a család összekovácsolására. Évközben sokszor csak levelezgetünk gyermekünkkel: „A vacsora a jégsekrényben! Csináld meg rendesen a házi feladatot! Hívj fel, ha nem érted! Idejében fekdj le, és ne nézd a tévét!”

ket, ahol virágok nyílnak, és tücskök ciripelnek, csillagok ragyognak, és madarak dalolnak.

A nyaralás lehetőség az igazi kapcsolódásra, önfelelt játékra, kedves tréfákra, izgalmas kalandokra, farsztó testedzésre, sokáig emlegetett kedves élményekre.

Nyaraláskor van idő: reggeltől estig együtt lehetünk. Van idő arra is, hogy messzebbre lássunk. Tágulhat a látókörünk. Elolvashatunk jó könyveket, amelyeket korábban olvasatlanul tettünk be a könyvszekrénybe. Beszélgethetünk új ismerősökkel, és tanulhatunk tőlük. Lehetőség nyílik a természettel való találkozásra is. A köregetegből kiszabadulva van időnk arra is, hogy hallgassuk az erdő zúgását, a madarak énekét, csöndben nézzük a csillagos eget.

A teremtett világ szépségét látva gondoljunk Teremtőnkre, aki ilyen szép világgal ajándékozott meg min-

De a nyaralás lehetőség arra is, hogy Isten dolgaival, lelkünk, hitünk kérdéseivel foglalkozzunk. Minden nyaralás vezérigéje Jézus hívó szava: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok...” (Mt 11,28)

Jézus közelében felüdül a lélek (Jer 31,15; Zsolt 23). Ez az igazi „üdülés”. Lehet, hogy nyaralás idején távol kerülünk a templomtól, vagy nem értjük az idegen nyelvű igehirdetést. Arra azonban van lehetőség, hogy Bibliánkat magunkkal vigyük, és egy-egy olyan könyvet is, amely segít hitünk harcában. Ilyenkor többet is imádkozhatunk.

■ MADOCSAI MIKLÓS

HETI ÚTRAVALÓ

„Kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka.” (Ef 2,8)

Szentháromság ünnepe után az 5. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben Isten tanúságtételre hívja és küldi gyermekeit, mert „Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és az igazság ismeretére eljusson” (1Tim 2,4; LK); s „mert nap és pajzs az Úristen, kegyelmet és dicsőséget ad az Úr” (GyLK 726,12). E heti igénk a páli megigazolástán rövid összefoglalása (lásd Róm 3,28), s ennek alapján lehet üdvbizonyosságunk. *Dr. Luther* szerint: „Az éppen a hit legnemesebb és legdrágább vonása, hogy szemét behunyva, egyszerűen és boldogan mindent az Istenre bíz. Ezért az Isten szeretetének s tiszteletének legmagasabb foka is az, hogy őt mindennek ellenére is jónak, igaznak tartjuk, s dicsőítjük.” Péter az Úr szavára kivetette a hálót. „Amikor ezt megtették, olyan sok halat kerítettek be, hogy szakadoztak a hálók... Jézus akkor így szólt Simonhoz: Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” (Lk 5,6,10) A hiteles bizonyosság mindíg a megfeszített Krisztusról szóló beszéd; mert: „...tetszett Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által üdvöztse a hívőket.” Jézus „az Isten ereje és az Isten bölcsessége” (1Kor 1,21,24) ma is minden embernek egyaránt. Bence eljött az üdvösség e világba (lásd Jn 3,16). Péter halfogása után Jézus, miután „Istenhez imádkozva virrasztotta át az éjszakát...”, odahívta tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, akiket apostoloknak is nevezett...” (Lk 6,12–13) A kiküldötték szem- és fültanúi voltak Jézus tanításainak és gyógyításainak. Bételben Jákob tanúja volt az Úr újbóli megjelenésének, s ezt mondta neki a mindenható Isten: „...nem neveznek többé Jákobnak, hanem Izráel lesz a neved. (...) Neked adom azt a földet, amelyet Ábrahámnak és Izsáknak adtam...” (1Móz 35,10,12) Ezékielnek ezt mondta JAHVEH: „Emberfia, elküldelek téged Izráel fiaihoz, a lázadó néphez... Hirdesd nekik az én ígéimet, akár hallgatnak rá, akár nem törődnek velem; hiszen engedetlen nép ez!” (Ez 2,3,7) Az apostolok a pogányokhoz is elküldettek; és a gyűlés úgy határozott felőlük – Péter javaslatára –: nem kell zsidóvá lenniük a mózesi törvények szerint. „A szíveket ismerő Isten... megadta nekik is a Szentlelket...”, és nem tett semmi különbséget...”, mert hit által megtisztította szívüket. ... mi abban hiszünk, hogy az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.” (ApCsel 15,8–9,11) Halála előtt az Úr Jézus így intette Pétert és a többi tanítványt: „Simon, Simon, íme, a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én könyörögtem érte, hogy el ne fogyatkozzék a hited: azért, ha majd megtérsz (!), erősítsd a testvéreidet!” (Lk 22,31–32) Isten jobbján éretünk is esedezik Jézus. Csupán egyet tesz Pál – mert Ura megragadta őt kegyelme által –: „futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának Krisztus Jézusban adott jutalmáért” (Fil 3,14). Nekünk is tőle van igazságunk a hit alapján, s a mennyben van polgárjogunk, ahonnan Krisztust várjuk üdvözítőül. Bátran tanúsíthatunk erről, mert: „Eljött hozzánk az üdvösség, / Mely kegyelemből árad...” (EÉ 320,1)

■ GARAI ANDRÁS

Epafrasz, a hűséges munkatárs

Akik rendszeresen olvassák a Szentírást, azok biztos tudják, hogy Epafrasz Pál apostol hűséges munkatársa volt. Az apostol a *Kolosséi levélben* így ír róla: „Köszönt titeket Epafrasz, aki közületek való, Krisztus Jézus szolgálója, aki mindenkor küzd értetek imádságaiban, hogy tökéletesen, teljes bizonyossággal, állhatatosan maradjatok mindabban, ami az Isten akarata. Mert tanúskodom róla, hogy sokat fárad értetek és azokért, akik Laodiceában és Hierapoliszban vannak.” (Kol 4,12–13)

Sokan átlapozzák Pál apostol leveleinek azokat a befejező mondatait, amelyekben az éppen aktuális történésekről számol be, illetve név szerint üdvözli annak a közösségnek a vezetőit, tagjait, amelynek a levelét írta. Kár így tenni, hiszen az apostoli leveleknek ezek a részei nagyon sokat elárulnak Pál apostol vonzó személyiségéről. Különösen figyelemreméltó a *Kolosséi levél*, amelynek a végén nyolc személy üdvözlését tolmácsolja név szerint, kedves testvéreknek, hűséges munkatársnak nevezve őket.

A közelmúltban *Martin Luther King* könyvét olvastam, amelyben a montgomeryi autóbuszbojkott történetét írja le. A megmozdulás főszervezője ő volt, ennek az erőszakmentes tiltakozásnak a sikere tette őt ismertté egész Amerikában. Könyvében leginkább az ragadott meg, hogy nem a maga szerepét állítja előtérbe, hanem

legalább száz harcostársát név szerint említi, konkrétan leírva, mikor, mit tettek a mozgalom sikeréért.

A *Kolosséi levél* és Martin Luther King könyve is két alapvető vezetői erényre hívja fel a figyelmet: a szerénységre és a munkatársak személyes megbecsülésére. A szerénységre, amely nem sajátítja ki, nem tartja saját érdemének a sikereket, mivel tudja, hogy minden eredmény, amely egy vezető nevéhez fűződik, csapatmunka gyümölcse.

Nem elegendő azonban csak tudatában lenni a csapatmunka fontosságának. Szükség van a munkatársaink hűségének és teljesítményének személyes elismerésére, amelyről mi, vezetők rohanunkban gyakran megfeledkezünk. Például arról, hogy egy munkán feltüntetessük az azt készítőnek a nevét, vagy a feladat sikeres befejeztével név szerint is megköszönjük munkatársaink fáradozását.

Természetesen az sem jó, ha az elismerés csak szavakban történik, aztán a munka szakmai és pénzügyi babérjait mi, vezetők aratjuk le. Pál apostol levele arra figyelmeztet, hogy egyszerű eszközökkel is kifejezhetjük munkatársaink iránt az elismerésünket. Például úgy, hogy munkájuk, hűségük dicséretét nevük említésével beírjuk egy levélbe, egy visszaemlékezésbe vagy akár egy emlékeztetőbe, esetleg a miniszternek, vezérigazgatónak szóló feljegyzésbe. Az írásba foglalt dicsé-

ret és köszönet aztán sokáig megmarad, és jó esetben sokakhoz eljuthat.

Vizsgáljuk meg a történetet Epafrasz szemszögéből! Ő semmi különöseket nem tett, „csak” állandóan küzdött és sokat dolgozott azokért, akik Kolossében, Laodiceában és Hierapoliszban élnek. És mégis, amíg a Szentírást olvassák – azaz e földi világ végzetéig –, addig tudni fogják, hogy élt egy Epafrasz nevű ember, aki hűségesen szolgálta Pál apostolt és rajta keresztül az evangélium hirdetésének ügyét.

Hány híres uralkodó, hadvezér, tudós neve és világraszóló teljesítménye borult már feledésbe? Epafrasz hűsége azonban kétezer év óta példakép a Szentírást alaposan olvasók számára. Érdemes Epafraszra gondolnunk, amikor a teljesítményt hajszoljuk, amikor a számok büvöletében élünk: egyáltalán nem biztos, hogy a látványos eredményekkel hagyunk nyomot magunk után.

A szüleimre és jó vezetőimre gondolok, akiknek szűk körben elhangzott őszinte mondatai évtizedek óta visszhangoznak bennem, és könyveimben is az ő bölcsességüket próbálom továbbadni. Lehet, hogy a szavainkra sem emlékeznek majd, hanem a mindennap áldozatosan elvégzett aprómunka lesz az, ami követendő példaként mélyen beépül munkatársaink értékrendjébe.

■ DR. PULAY GYULA

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Pásztormadár

Méretét tekintve akkora, mint a vele rokonságban álló seregély, csak sokkal színesebb – különösen is a hím. Feje, torka bíboros csillogású fekete, alsóteste gyönyörű rózsaszín. Ezért hívják rózsaseregélynek is.

Hazánkban csak alkalmi fészkelő. Ritkán jön, de akkor nagy tömegben érkezik, és költ is. Keleti elterjedésű madár. Jellemző, hogy az egyik invázió alkalmával megjelölt fiatait később Pakisztánban, Lahore határában fogták el újra.

Emlékezetes nagy inváziói voltak a múlt század húszas-harmincas éveiben. Az utóbbi évtizedekben néhány kivételtől eltekintve csak kisebb csapa-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

tok érkeztek, vagy teljesen elmaradtak. Idén viszont májusban több helyen – a Hortobágyon, Apaj-pusztán és a főváros környékén – is láttak pásztormadarakat. Érdemes figyelni rájuk.

Majdnem mindig csapatban járnak, röptük a seregélyekére emlékeztet. Ázsiai hazájukban májusban, nálunk június elején költöttek. Kő- és téglarakásokban, hodályokban, istállóalkalmas üregekben a fészket a tojó – növényi szálakból, rongy- és papírdarabkákból – egyedül építi.

A pásztormadarak sokat járnak a legelő jószág körül, innen ered a magyar nevük is. Rovarokkal, elsősorban sáskákkal élnek, és különösen azokban a száraz években jönnek, amikor a sáskák nagyon elszaporodnak, és gond nélkül lehet a fiókat etetni. Szeretik a gyümölcsöt is, látogatják a cseresznye- és eperfákat.

1995-ben, egy invázió alkalmával, amikor körülbelül ezerhatszáz pásztormadár költött a Hortobágyon, egy istállóban figyeltem az etető ma-

darakat. Sáskákkal a csőrükben repültek be, először a jászol szélére vagy a marhák szarvára szálltak, és onnan ugrottak azokhoz a nyílásokhoz, amelyeket a fejüket mozgató nagy állatok ütöttek a vályogfalban. Etettek, aztán máris repültek újra a legelőre. Szélidek, bizalmasak voltak. Néhány lépésről néztem őket, de úgy repültek ki és be a nyitott ajtón, mintha ott sem lettem volna.

Figyeljétek őket, hátha idén is vannak költések.

A pásztormadár védett, természetvédelmi értéke ötvenezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

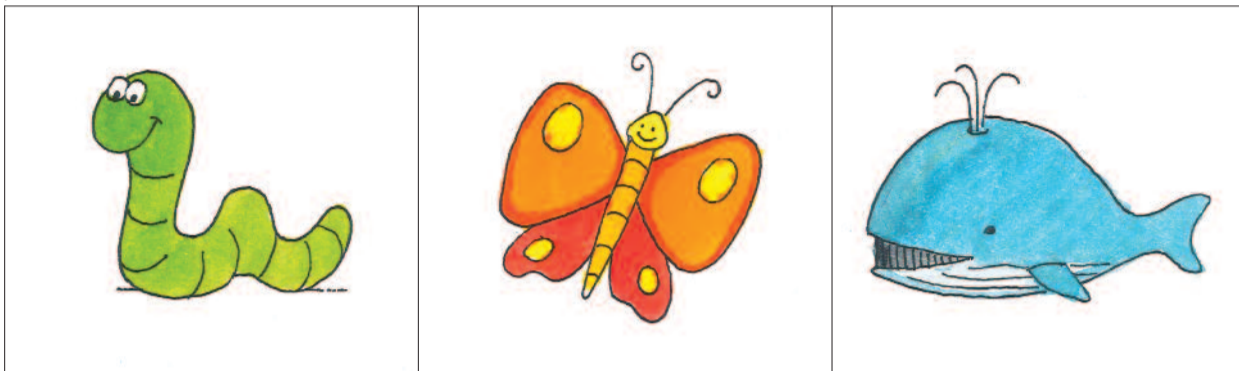
1. Vajon hány tojás van a pásztormadár-fészkekben?
2. Milyen színűek a tojások?
3. Hány nap alatt kelnek ki a fiókák?

3. tízezer-tízennyolc nap alatt.
2. világoskék.
1. négy-hat.
Válaszok:

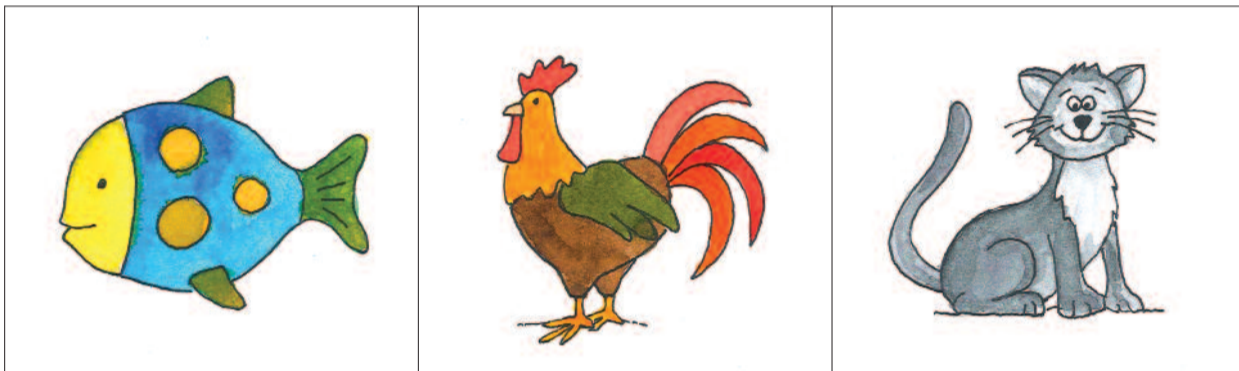
Kakukktojás

▶ Az alábbi rejtvényben mindegyik bibliai személyhez csak két-két állat tartozik, a harmadik kakukktojás. Meg tudjátok mondani, melyek ezek?

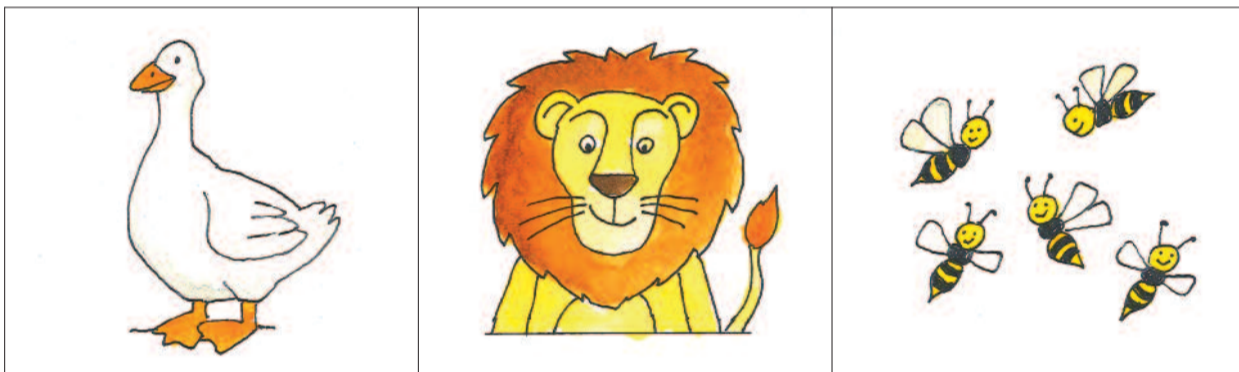
Jónás

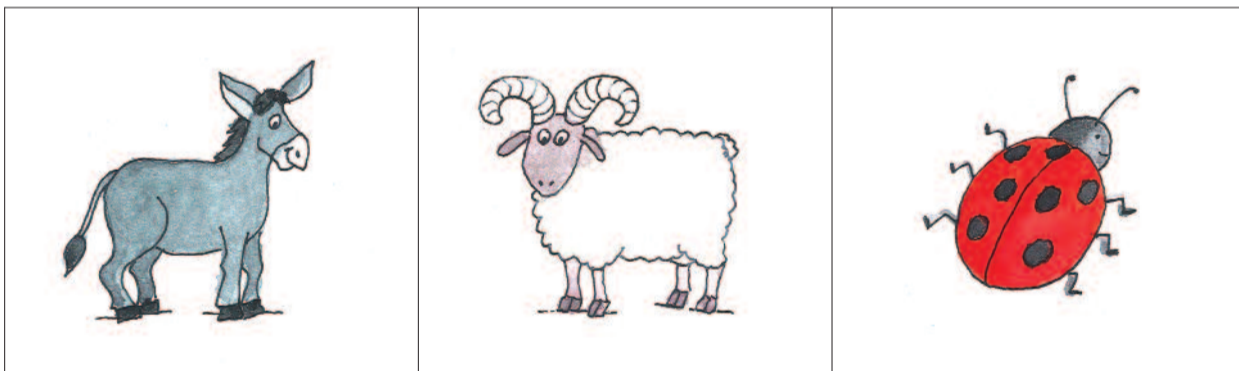
Péter

Sámson

Izsák

Megfejtés: Jónás: pillangó; Péter: macska; Sámson: kacska; Izsák: hejpettyes katicabogár.

RAJZOK: JENES KATALIN

– Melyik a legpechesebb állat?
– A kenguru, mert ha pénzt kérnek tőle kölcsön, nem mondhatja, hogy otthon felejtette az erszényét.

Ebéd közben Petike kérdezi az édesapját:

– Papa, kérsz még egy szelet tortát?
– Köszt, Petike, nem kérek.
– Akkor most te kérdezz meg engem!

– Mit mondanak a csízek fényképezés közben?
– Embeeeeeeeeeer!

– Négy lába van, mégis megbotlik. Mi az?
– Fél pók.

– Mi az abszolút felesleges?
– A szomorúfüzet jókedvre deríteni.

HUMORZSÁK

A rendőr megállítja a szabálytalankodó Tomit, aki egy harmincéves, igen rozoga autót vezet.
– Ötezer forint – mondja a rendőr.
– Oké, viheti, a magáé.

– Miért zümmögnek a méhek?
– Mert nem tudják a szöveget.

Törökországban Ali épp a perzsaszőnyegből rázza ki a port. Egy arra járó turista sajnálkozva megkérdezi:
– Na mi van, nem indul?

A magányos horgászt megszólítja egy arra sétáló férfi:

– Na, milyen a kapás?
– Ma még semmi! De képzelje, tegnap itt húsz kis halat és legalább öt nagy pontyot fogtam!
– Ne mondja! És tudja, én ki vagyok?

– Nem.

– A horgászegyesület elnöke, és közlöm magával, hogy most horgászati tilalom van!

– És maga tudja-e, hogy én ki vagyok?

– Nem.

– Hát akkor elmondom, hogy én vagyok a világ legeslegnagyobb hazudozója.

A család a nyaralást tervezi.

– Én oda szeretnék menni, ahol nem voltam – mondja a nagyi.

– Akkor esetleg menj el fodrászhoz – javasolja az apja.

Európában és Magyarországon a katonai tábori lelkészi szolgálat a különböző keresztyén felekezetekben több évszázados múltra tekint vissza. A lelkészek a missziói munka részeként végezték a katonák között az igehirdetést, vizsgálták a sebesülteket, haldoklókat, nyújtottak számukra lelki támaszt, valamint egyházi szertartás szerint eltemették az elhunytakat. Erre a lelkigondozói tevékenységre azért is nagy szükség volt, hogy enyhítsék a háborúk szörnyűségei által a katonákban okozott lelki károkat, és megpróbálják mérsékelni erkölcsük romlását.

A Rákóczi-szabadságharc kuruc „tábori lelkészi szolgálatáról” *Esze Tamás* írt 1943-ban részletes tanulmányt – *Tábori papok II. Rákóczi Ferenc hadseregében (Egyháztörténet, 1943/1–2. füzet, 44–109. o.)* –, amelyben feltárta, hogy Rákóczi 1705 decemberében szervezte meg az állandó tábori lelkészi szolgálatot. Mivel hadserege felekezeti összetételében igen jelentős szerepet játszottak a vallásszabadságért is küzdő protestánsok – közöttük többen voltak a reformátusok –, nem véletlen, hogy az akkor név szerint is ismert 72 tábori pap közül (az udvari papok és várkaplánok nélkül) 49 református, 20 római katolikus, ugyanakkor csak 5 evangélikus.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy az evangélikus egyház nem tartotta fontosnak a felekezetéhez tartozó kuruc katonák lelkigondozását, vagy ne szolgált volna több evangélikus prédikátor tábori papként a szabadságharc idején. Erre szeretném felhívni a figyelmet egy, a Sáros-Zempléni Evangélikus Egyházmegye által hozott, korainak tekinthető határozat bemutatásával, amely Eperjesen, Sáros Vármegye Levéltárában 1704. évi iratai között maradt fenn.

A határozatot tartalmazó levél (*képiünkön*) Eperjes 1703–1704. évi blokádja idején keletkezett. Ekkor a város parancsnoka báró Eduard Wilson császári ezredes, míg a kuruc ostromzáró csapatoké – a levél írásakor – benedekfalvi Luby György ezredes. Utóbbi írt Kisszebenből 1704. május 29-én Dessewffy Ferencnek, Sáros vármegye alispánjának és (nemesi felkelése) főkapitányának az ostromzárban szolgáló evangélikusok tábori lelkigondozásának szervezése tárgyában.

EVANGÉLIKUS GYŪJTEMÉNYI SZEMLE

► **Rovatunk jelen írás közlésével egy új közleménytípusnak ad helyet. A gyűjteményekben dolgozók munkájuk vagy kutatásaik során többször bukkannak olyan dokumentumokra, amelyek tartalma érdekes adalék lehet az egyháztörténeti kutatás számára, s erre érdemes felhívni mások figyelmét is. Az alább olvasható cikk az evangélikus tábori lelkészi szolgálat korai szakaszára vonatkozóan mutat be érdekes adatokat.**

Adalék az evangélikus tábori lelkészi szolgálat történetéhez

THESAURUS

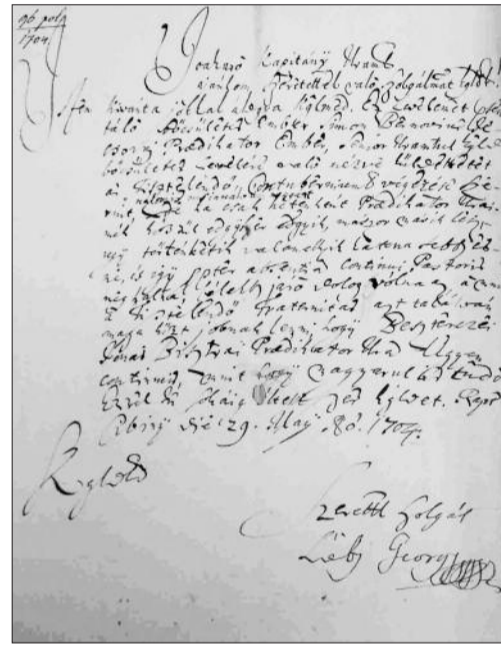
Rovatgazda: Kovács Eleonóra

A levél tartalma a következő:

Luby jókívánásait tolmácsolja, és közli Dessewffyvel, hogy levelét *Simon Bernovius* decsovai, azaz décsői (1705–1706-ban komlóskereszteszi) prédikátor adja át. Őt „Senior Uram”, azaz *Závodszy Miklós* dobói lelkész-esperes küldte el Dessewffy korábbi levelére reagálva, és nála is bejelentkezett. A „Tisztelendő Contubernium” (tudniillik „Szent Gyülekezet”, azaz egyházmegye vagy egyházmegyei gyűlés) Dessewffy levele nyomán úgy határozott, hogy „ha csak hetenként Prédikátor Uramék közül egyszer egyik, másszor másik lesz, úgy történhetik valamelyik katona sebbe esni, és így propter absentiam continui Pastoris (állandó lelkész hiánya miatt) meghalna, lélekben járó dolog volna az”. A „Tisztelendő Fraternitas” (egyházmegye) ezért úgy határozott, hogy *Besztercei Jónás* – korábban tarkói, majd veresalmi, ekkor bisztrai – prédikátor legyen ott állandóan, mivel magyarul is tud. (Az említett sárosi települések ma Szlovákiában találhatók.)

A levélből kiderül tehát, hogy az ostromzárban ekkor Sáros vármegye nemesi felke-

lésének (fő)kapitányként szolgáló cserneki/keresztesi Dessewffy Ferenc alispán, későbbi eperjesi kuruc commendáns, majd gyalogsági ezredes fordult a Sáros-Zempléni Evangélikus Egyházmegyéhez, feltehetően tábori pap küldése céljából. Az ő levelére válaszul határozott úgy az egyházmegye, hogy nem lenne szerencsés, ha hetenként felváltva szolgálnának a gyülekezeti lelkészek a táborban, mert ha valamelyik katona megsebesülne, és úgy halna meg, hogy nincs jelen állan-

dó tábori pap, az „lélekben járó dolog volna”. Ezért állandó tábori papként kirendelték a magyarul is tudó Besztercei Jónás bisztrai prédikátort a katonák ellátására.

Ez a korainak számító forrás több szempontból is tanulságos.

Alátámasztja Esze azon megállapítását, hogy már 1705 decembere előtt sem ritka jelenség, hogy tábori papokkal találkozunk a kuruc haderőben. Ugyanis ha erre megvolt az igény egyes főtisztekben vagy katonai alakulatokban, akkor gondoskodtak tábori lelkészek szolgálatba állításáról.

Kiderül, hogy ebben az esetben a katonai alakulat parancsnokának (Dessewffynek) kérését követően a tábori lelkészi szolgálat megszervezésének rendjét az illetékes egyházi hatóság (a Sáros-Zempléni Evangélikus Egyházmegye) határozta meg, és az jelölt ki magyarul is tudó lelképásztort állandó tábori szolgáltra.

A forrás azt is dokumentálja, hogy az ostromzáró hadakban jelentős volt a magyar nemzetiségűek aránya (különösen igaz lehet ez a nemesi felkelésre), mivel fontos szempont volt, hogy a prédikátor magyarul is tudjon. (A 18. század elején még több magyar nemzetiségű település és részben vagy teljesen magyar protestáns egyház létezett Sárosban, amely a 18. század folyamán szlovákosodott el.)

Ezek figyelembevételével úgy vélem, hogy érdemes a bemutatásra ez a háromszázöt évvel ezelőtt keletkezett, az evangélikus egyház történetének egy sajátos mozzanatát bemutató levél, amely ráirányítja a figyelmet arra, hogy milyen fontos szolgálatnak tartották a tábori lelkészi hivatalt elődeink.

(A cikkben ismertetett dokumentum fellelhetősége: *Štátný Archív v Prešove [Eperjesi Állami Levéltár], Šarišská župa [Sáros vármegye] 1561–1789. III. Administratívne písomnosti [1602–1789] B. Administratívne spisý – Acta politica – Politischen Akten [Közgyűlési iratok] [1603–1789]. b. Spisy. 96/pol/1704.)*

■ OLÁH TAMÁS

A szerző a Sátoraljaiújhegyi Levéltár osztályvezető főlevéltárosa

Napok óta emlékeim között kutatok: mit tudok nagy színésznőnkéről, melyik a számomra legkedvesebb darab, amelyben remekelt? Sok van ilyen, hiszen az 1914. július 17-én Budapesten született *Tolnay Klári* egész élete fölfelé suhanó csillag fényűtja volt. Mindig adni akart, belénk égetni megszenvedett mondatokat, a remény szavaiból megfogalmazott örök üzeneteket.

Elsőként a *Páger Antallal* közös munkájáról kell szólnom. A *Pacsirtában*, *Ranódy László* filmjében (1963) eljátszott szerepük méltó mindkettőjük nagy formátumához. Igazi kihívás. Mindketten kivételes művészetük legjavát adják. Tolnay Klári lélekábrázolása, föltámadó öröme és fájdalma – lányuk riasztó csúnysága miatt – a magyar filmművészet egyik nagy pillanata.

Tolnay Klári sokoldalúságát mutatja például az *Utazások nénikemmel* című, könnyed amerikai vígjáték. Mondhatni semmiség, de a művésznő jelenlététől újjászületik. Mikor pedig kiderül, hogy nem a kedves rokon, de egy kis ország vagány maffiózó főnöke, elszabadul a pokol. Jókédvünknek nem akar vége lenni. Már azon is nevetünk, hogy köröttünk egyesek hogyan hahotázhatnak. Tolnay túl a nyolcvan-

non két és fél órán át volt a színpadon, tarka, rikító, tüneményes ruháit legalább harmincszor váltva.

Tolnay Klári celluloidszalagon megőrzött életműve különösen értékes a számunkra. Egy fiatal művészeti ág indulásával, kibontakozásával esett egybe a karrierje. „Természetesség: azaz realizmus – írta *Kőháti Zsolt* –, alighanem ez az állandóság, amely egységes folyamatként jellemezte.” Film, filmművészet. Megszámlálhatatlan remekmű és siker.

De az igazi mégiscsak a színház volt. A kóppott, szállás színpad, a félhomályos nézőtér, ahol lehetett hallani az emberek szívverését. A végén fáradtan meghajolt, és zúgott a nem szűnő taps.

Egyedülálló jelenség volt Tolnay Klári, ritka csoda, mint *Bajor Gizi*, *Ruttkai Éva*... Az egyszerű, hétköznapi ember, otthon főző háziasszony, piacon sétáló nő bejött a színházba, és pillanatok alatt fegyelmezett lényé változott. Este a bemutatón fölragyogott, és csillogott szüntelenül.

Tolnay a múlthatatlan játéknak élt, ez hatotta át egész életét, minden porcikáját. Ő volt az ifjú szépség, az igazi nő, az örök asszony, aki vágyakozik a szeretetre és boldogságra. Nem volt olyan szerepe, hogy ne törje föl a titkát, ne mutasson benne valami szépet és reményt.

Tolnay Klári születésének századik évfordulóján egész életművét érinteni lehetetlen feladat. Csak felvillantani lehet a gazdagságából. Kivételes tehetsége, egyénisége, szorgalma, humanizmusa, hite, örök mosolya, rekedtes hangja, szerénysége, sokszínűsége mind együtt tette halhatatlanná.

A színdarabokat, filmeket, amelyekben főszerepet játszott, felsorolni is hosszú lenne. Néhány a feledhetetlenek közül: *Liliomfi* (1950), *Déryné* (film, 1951), *Három nővér* (1954), *Nóra* (1954), *Pillantás a hídról* (1960), *A vágy villamosa* (1962), *Németh László: Mathiász panzió* (1965), *Illyés: Kegycenc* (1968), *Colin Higgins: Maude és Harold* (1986, saját fordításában)...

Játék mindhalálig!

Tolnay Klári születésének századik évfordulójára

Végül szólni kell Tolnay hitéről is. Abban, hogy kiegyensúlyozottan, erősnek érezte magát, a hitnek döntő szerepe volt. Hívó volt, de nem kötelezte el magát egyetlen vallás mellett sem. „Meg kell bocsátani hetvenhatedszer is. A megbocsátás annyi, hogy megértem a másikat” – mondta.

Talán megbocsát nekünk a 20. század egyik legnagyobb emberábrázoló művésze, hogy sokszor feledjük, nem hallgatjuk intelmeit. Most, hogy újból sugárzó fénybe került, leülünk mellé – figyelj egy egész országot!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

HIRDETÉS

Utazás a gospel világába – a valódi afrikai spirituálétól a modern inspirációig. Halld az igazi Afrikát!

Columbus Jazzklub

2014. július 20. 19.00

Fellép a:
Boyzless Voice (HU) & Nairobi Girls (Kenya),
közreműködik
az Afrobreakz dobzenekar (HU).

www.boyzlessvoice.hu
www.afrobreakz.com

Utazz velünk Afrikába!

A hazánkba látogató Nairobi Girls hat tagja Kenya fővárosának Uhuru sugárúti evangélikus gyülekezetéből érkezik, hogy zenéjükkel felhívják a figyelmet az AIDS-árvák és -özvegyek körében végzett szolgálatukra, amelyet a magyar Evangélikus Külmisziói Egyesület anyagi támogatásával végeznek. A koncert az ő támogatásukért jött létre.

Nairobi Girls (Kenya) Boyzless Voice (HU)

Küldj egy LIKE-ot a Facebook-ra is!

I ♥ EZ AZ A NAP!

Istentiszteleti rend • 2014. július 20.

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 1Pt 3,8–15; 1Móz 12,1–4a. Textus: Jn 1,41–51. Énekek: 467., 284.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) D. Szabik Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bajnóczi Márió; **Fébé II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Jegesi Zoltánné; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Missura Tibor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. Gáncs Tamás; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kertész Géza; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Erdélyi Csaba; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. ifj. Zászkaliczky Pál; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. ifj. Zászkaliczky Pál; **Rákosszabó, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budaörs, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXIII., Ottthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátrászentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7-9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Sztójanovics András.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Badacsonytomaj, Római út 3.** de. 9.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonszárszó, Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon, Jókai u. 41.** de. 9.; **Balatonszeped, Árpád u. 2.** de. 9.; **Fonyód, József A. u. 21.** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kisdörgicse, Diófa u. du. 2.; Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kővágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u. de. 11.; Nemesleányfalu, Nemesleányfalu u. du. 2.; Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Otlu park** de. 10.; **Sümege, Széchenyi tér 1.** de. fél 9.; **Szentantalfa, Fő u. de. háromnegyed 10.; Taliándörögd, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u. de. fél 9.**

Összeállította: BALLA MÁRIA

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR TELEVÍZIÓBAN

10. – A Szélrózsa záró istentisztelete

„Külsőleg kevés a változás az előző szakaszhoz képest, de a [10 év körüli] gyermek néha különössé válik: furcsákat kérdez, álmodozik... Olyan kérdéseken töpreng, rágódik, mint élet és halál, isten, lélek, túlvilág, az emberek és állatok közti különbség...” – írja egy pedagógiai portál.

Valamiképpen a Szélrózsa is ilyen cipőben jár, mert bár 1996-ban indult útjára, de idén a tizedik alkalommal rendezzük meg. Külsőleg minden Szélrózsa hasonló, nincs nagy különbség: koncertek, előadások, áhítatok, barátságok, sátrak, programok, találkozások, éneklések, ismerkedések, hangulat, buli, imádság, rácsodálkozás, elmélkedés és pörgés, hagyományos és vadonatúj, közösségi és közösségek, otthonról, haza...

Mégis nagyon más mindegyik. És ezen a jubileumi alkalmon olyan furcsákat kérdeztünk, egy kicsit álmodozunk, és rágódunk picit: mi az, hogy élet-halál, teremtett világ, Isten, túlvilág, Jézus Krisztus, a megelevenítő Lélek. És hogyan lehet erre szárnyalva, madártávlatból rálátni.

Soltvadkert ad helyet a 10. Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozónak. Vezéregén: „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok...” (Ézs 40,31a) „Szárnyalj!” – hangzik a motó felszólítása.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Televízióban

A soltvadkerti, 10. Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó záró istentisztelete látható felvételen július 27-én, vasárnap 11 órától a Magyar Televízió M1 csatornáján. Igét hirdeti Gáncs Péter elnök-püspök.

Ma, amikor már teljesen általános dolog a repülés, egyre nehezebben tudunk szárnyalni. Mert míg a repülés igen könnyen megy (repülő)gépek segítségével, addig a szárnyalásnak nincsen megbízható műszaki leírása. Pedig nagyon nagy szükség van

ma erre egyházunkban – de az egész világon is –, hogy álmaink, képzelőerőnk, kreativitásunk, hitünk és imádságunk szárnyalni tudjon.

Az ige azt mondja, hogy egyes-egyedül azok tudnak szárnyalni, akik „az Úrban bíznak”. Ezért idén arra kerül a hangsúly, hogy miként munkálja bennünk az Úr a szárnyalás képességét, és milyen eszközöket és – legfőképpen – kiket használ fel ebben a munkában.

Ilyen eszköz lesz – reménység szerint – a záró istentisztelet is, ahol az Úrban személyesen megtapasztalható szárnyalás kerül a középpontba. Ahol kérhetjük az Urat, hogy adja nekünk ezt az ajándékot, vagy – ha már megtapasztaltuk – hálát adhatunk Istennek mindazért és mindazokért, ami és akik ebben segítettek nekünk.

Az istentiszteleten Gáncs Péter püspök hirdeti az igét, az Evangélikus Hittudományi Egyetemről érkező teológuscsoport végzi a liturgiai szolgálatot a Közel zenekar közreműködésével.

■ KOVÁCS VIKTOR

Sajtótájékoztatót tartottak július 9-én a tizedik Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozóról a budapesti Városház téren – alkalomhoz illően –, a Staropramen sörözőben. A soltvadkerti fesztiválra – amely lapunk megjelenésével egy időben kezdődik – előzetesen mintegy ezernyelcszázan jelentkeztek, de a résztvevők száma folyamatosan bővül. Képzünk (jobbról balra) Gáncs Péter elnök-püspök, Smidéliusz Gábor Deák téri lelkész, sajtóreferens, Bedecs Réka koordinátor és Mesterházy Balázs lelkész, „Szélrózsa-atyja”.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Etika az eltérő oldalak korában

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

E sorok írója a napokban majdnem elkövette azt a hibát, hogy valakinek ezt írta e-mailben: „Csak keress rá a Google-ban, az első helyen úgyis ott leszünk.” Noha egyáltalán nem biztos, hogy a kért információ a címzett gépén is az első találat lett volna.

Valójában ugyanis már nem létezik olyan, hogy Google, illetve egyszerre rengeteg változatban létezik. Az „én Google-om” eltérhet a „te Google-odtól”, amennyiben saját felhasználói viselkedésünk alapján a kereső algoritmus más és más találatot tart számunkra relevánsnak. Ernest Hemingway Vándorünnep című könyvére keresve teljesen természetes, hogy a Moly könyves közösségi oldal alapítójának a gépén ezt az oldalt hozza első találatnak a rendszer. De azt persze csak feltételezni lehet, hogy az immár százezer taggal rendelkező oldal elég nagy hal ahhoz, hogy elnyomja a személyes preferenciákat.

A későbbi találatoknál ugyanakkor már kimutatható ennek hatása: a szerző nem szokott a Bookline-on vásárolni, ugyanakkor néha megnézi a Citatum.hu idézetgyűjtő oldalt, így nála ez utóbbi került a második helyre, míg egy másik számítógépen nézve a Bookline kapta az előkelőbb helyezést. (Lehetséges „sebtapas” lehet erre a problémá-

ra a DuckDuckGo nevű kereső, amely a Google motorját használja, ugyanakkor mindezt a személyes információ teljes kizárásával teszi. A minimalista oldal nemcsak hasznos, hanem szép is.

„Mindenki A/B tesztel” – tartja egy fejlesztői szállóige. Az A/B teszt egyszerű döntéshozó eszköz, amellyel a felhasználói viselkedés mérése történik: a felhasználók egyik fele egy oldal A változatot látja, a másik fele a B változatot. A kettő közül a jobban teljesítő marad, a másik repül.

A gyakorlatban ez apró változtatások igazolására használható a leginkább. Ha úgy gondoljuk, hogy egy webshopban több vásárlót szerezhetünk, ha a „kosárba” gombot zöld helyett piros színűre cseréljük, akkor az A/B teszt mérhetővé teszi számunkra, hogy ez hány százalékos vásárlásnövekedést vagy -csökkenést eredményez. És mindeközben a felhasználó nem is sejtí, hogy létezik egy, az övétől különböző változat ugyanabból az oldalból.

Nemrég egy hasonló kísérlet miatt lett zajos a világháló: kiderült, hogy a Facebook és néhány egyetemi kutató még 2012-ben kísérletezett az oldal hírfolyamával. Nevezetesen arra voltak kíváncsiak, hogy ha a látogatók inkább negatív híreket kapnak, akkor mennyire válnak maguk is negatívvá, illetve a pozitív hírek felülreprezentáltsága esetén mennyire posztolnak ők is hasonlóan pozitív üzeneteket. A kutatás 689 ezer embert érintett, és a kontrollcsoportok adataihoz képest nem jelentősen eltérő, de azért statisztikailag értékelhető eredmény jött ki: a megjelenő

üzenetek negatív vagy pozitív hangvétele hatással van az olvasóra, és befolyásolja saját üzeneteinek szóhasználatát. Vagyis aki pozitív üzeneteket olvas, pozitív üzeneteket is ír.

A kutatás eredményeinek publikálását nem várt felháborodás követte: pszichológiai emberkísérlettel vádolták meg a Facebookot, illetve különösen veszélyesnek ítélték a mentális problémákkal rendelkezők számára, hiszen egy esetleges öngyilkosságot fontolgató személy a több negatív tartalom hatására könnyebben dönthet az élete eldobása mellett. Nehezményezték még azt is, hogy a Facebook semmilyen előzetes engedéllyel nem rendelkezett.

A másik oldal támogatói ugyanakkor azt hangsúlyozták, hogy egy bevett technika alkalmazása bajosan számít pszichológiai kísérletnek, főleg ha az a célja, hogy jobba tegyen valamit az emberek számára. Érthetetlennek tartották azt is, hogy éppen egy tudományos kutatást ér támadás, miközben a legtöbb ilyen kutatás pusztán a profit miatt készül. Ráadásul arról is született már tanulmány, hogy éppen mások nagyszámú pozitív üzenetei csökkenthetik egy ember boldogságérzetét.

A Facebook kísérlete mindenestre kiengedte a szellemet a palackból, és felhívta a figyelmet arra is, hogy ha a felhasználói viselkedés ilyen egyszerűn manipulálható, akkor később a hasonló technológiákat akár politikai választások eldöntésére is lehet majd használni. Ez pedig már egészen biztosan az internet sötét korszakát fogja jelenteni.

■ N. B.

Kőpark tanösvény Jókai kertjében

Mai ésszel felfoghatatlan az a népszerűség, amely az előző századforduló íróegyenlősegeit és regényhőseit övezte. Magyarazatként két tényező érdemes megemlíteni. Egyrészt műveik irodalmi értékük mellett olvasmányosak voltak. Másrészt az alkotások egyidejűleg jelentették koruk (akkor még nem létező) rádióadásait, mozifilmjeit, televíziós műsorait és internetes portáljait. Sajnos hatásuk a 21. századra csökkent, jóval szűkebb olvasóközönség érdeklődik irántuk, kinnal-keservvel leküzdött iskolai kötelező nyári olvasmányvá váltak. Mindez pedig többet árt, mint használ a műnek, az olvasónak és a szerző emlékének.

A klasszikus regények értékét tovább növeli, hogy írójuk gyakorta a természettudományokban is jártas volt: asztronómiai, növény- és állattani, geográfiai és geológiai (tehát az

A SZERZŐ FELVÉTELEI

irodalomtól távoli) vonatkozásokat szőtt a történetbe. Leginkább Jókai Mórról (1825–1904) köztudott mindez. Számtalan szakcikk (humán vagy természettudományos beállítottságú szerzők tollából) foglalkozott az író

– az átlagosnál is magasabb – természettudományos ismereteivel, illetve azzal, miként jelennek meg ezek a művekben. A természettudományos kapcsolódás lehet az oka, hogy Jókairól 1979-ben Merkúr-kráter (!) nevezett el az erre hivatott szakmai szervezet, a Nemzetközi Csillagászati Unió, továbbá egy 2003-ban felfedezett kisbolygó is a nevét viseli.

Az író természetismereti emlékeivel a fővárosi Sváb-hegyen, a Jókai-kertben találkozhatunk. A birtokot 1853-ban vásárolta meg, és haláláig itt töltötte a nyarakat. Később az író második felesége gondozta egy ideig, majd eladta. A háborús sérüléseket szenvedte, elhanyagolt épületet utóbb lebontották. Helyén ma a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának modern épülete áll.

A Jókai-kertben sétálva így is emlékek sokaságába botlik a látogató. Dacol az idővel az író egykori présháza: benne a Petőfi Irodalmi Múzeum működtet emlékszóbat. Természettudományos-műszaki vonatkozású tárgyai közül láthatjuk Jókai látcsövét, ásványgyűjteményének néhány szép darabját és mives óraszerkezetét. A kert fái közül több már az írónak is árnyat adott, egykori rózsakertjét és szőlőtőkéit újratelepítették. Az oroszlanos kőpadon maga is megpihent, az Anakreón címet viselő szoborkompozíció az író arcvonásait viseli.

A Jókai-kert stílszerű természettudományos érdekessége a Kőpark tanösvény: hazánk területén fellelhető kőzetekkel rakták ki a sétaút egy részét. A kőbányákból és kőfejtőkből származó, óriási szikladarabok az ismertetőtábla szerint 440 millió éves földtani fejlődést ívelnek át – méltó emléket állítva a szántíz eszterdeje elhunyt íróóriásnak.

■ REZSABEK NÁNDOR

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Gondolatébresztő írás

Tisztelt Szerkesztőség!

Az EvÉlet június 1-jei számában megjelent egy cikk (A Janus-arcú ember, 9. o.) egy külföldre szakadt ágfalvi evangélikus testvérünkkel kapcsolatban. A cikket Heinrichs Eszter lelkész írta. Nagyon jónak tartom, gondolatébresztőnek.

Túl a konkrét eseten sok egyébre is rádöbbenhetünk a cikk kapcsán: a hazai németesség és általában a nemzetiség görccseire, a túlzott „magyarkodás” következményeire, az anyanyelven történő lelkigondozás fontosságára... Már szóltak rám boltban, amikor Sára lányommal megszokott német nyelvjárá-sunkban beszélgettünk: „Magyarországon magyarul!”

Érdemes erről írni, vagy cenzúra van?

Erős vár a mi Istenünk!

■ IFJ. KÁPOSZTA LAJOS
Soltvadkert

Csobbanj!

Északi kerületi konfirmandus- és ifjúsági tábor

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Idén, túlszárnyalva a tavalyi létszámot, hetven fiatal tizenhárom gyülekezetből (Alberti, Balassagyarmat, Felsőpetény, Gyön, Iklad, Irsa, Maglód, Monor, Pilis, Répcelak és környéke, Szügy, Vác, Vanyarc) „csobbanhatott” a Nógrád megyei Bánkon június 30. és július 6. között az északi kerületi konfirmandus- és ifjúsági táborban.

A bányai helyszínhez híven a tábor témája ezúttal a víz volt, a csobbanás. Eszlényi Ákos ősgárdi lelkész reggeli áhítatai vizek melletti találkozásokról szóltak. Ezekben a találkozásokon mindig történik valami: Jézus beszélget ismeretlen emberekkel, akikről csak keveset tudunk, csak annyit, hogy egy béna, egy samáriai asszony, egy menyegzői sokadalom stb. Nem tudjuk pontosan, kik ők, mi a nevük, de egy biztos: akikkel Jézus találkozik, akiknek belép az életébe, azokban mindig változás történik.

Ne félj! A kétségek, félelmek kerültek szóba ahhoz a történethez kapcsolódva, amikor Jézus a tengeren járt. A csoportos beszélgetést izgalmas játékkal és próbatétellel kezdtük: bekötött szemmel kellett különböző tartalmú befőttesüvegekbe belenyúl-ni. Így próbálhatták ki, érezhették át a fiatalok, hogy milyen félni az ismeretlentől. Ehhez kapcsolódva beszélhettek saját félelmekről és arról, kihez fordulnak, és ki ad nekik erőt a félelmek között.

Fontos vagy! A kánaai menyegző kapcsán a fontos, de egyszerű dolgokra helyeződött a hangsúly. Jézusnak az egyszerű dolgok is fontosak, még az is, hogy van-e bor egy menyegzőn. A beszélgetésekben előkerült, kinek ki-mi a fontos, és mit tesznek azokért, akik fontosak számunkra.

Egy közösség vagyunk! A samáriai asszony történetén keresztül megismerhettük az ő kiközösítettségét. A fiatalok egy játékban megtapasztalhatták a kiközösítés érzését, a közös mesealkotással pedig a közösséghez tartozást.

Figyelj a másikra! A Betesda-tavi gyógyítás fő mondanivalója most az

egymásra figyelés volt. Kiscsoportban dogoztuk fel toleranciajátékkal, hogy mennyire figyelünk egymásra, és milyen csoportokkal szemben vannak előítéleteink, illetve hogy miként lehetünk velük is toleránsak.

Bízz bennem! Jézus odalép hozzánk, kimozdít megszokott helyzetünkől, és bátorít bennünket. Az életünk célja ér majd, de ehhez kell a bátorság és a bizalom Istenben és Jézusban – ezt szűrhetjük le, amikor a „Jézus a tengeren jár” történet alapján a bátorságról és a bizalomról beszélgettünk.

Az áhítatok és csoportos beszélgetések mellett rengeteg élménnyel gazdagodhattak a fiatalok. Kiróbbalták a bányai kalandparkot, a bowlingot, és strandolhattak is. Rengeteg játékkal készültek a szervezők a hétre, például sorversennyel, kvízestével, elemclámpás számháborúval, éjszakai akadályversennyel, paintballal – az az festéklövésessel –, karaokepartival, kézműveskedéssel, és még Róka Szabolcs mesemondó interaktív meséjében is szerepelhettek a táborozók.

Vasárnapi záróáhítatában Csadó Balázs lelkész az elmúlt hét élményeiről beszélt. Voltak összefüggések és kibékülések, rengeteg nevetés és öröm, és mindenki sok baráttal és még több lelki élménnyel gazdagodva tért haza.

■ KOLTAI ANNA

HÍREK, HIRDETÉSEK

Hitmélyítő Félé-konferencia

A Félé Evangélikus Diakonisszaegyesület az EKE (Evangélikusok Közössége az Evangéliumért) és a Félé közös szervezésében augusztusban hitmélyítő konferenciát rendez.

Helyszín: Piliscsaba, Béthel Evangélikus Missziói Otthon. Időpont: 2014. augusztus 21–24. Érkezés csütörtökön 15 órától, elutazás a vasárnapi ebéd után, kb. 13 órától. Részvételi díj: 3500 Ft/nap + (igény esetén) 500 Ft ágynemű-használati díj.

Jelentkezés: a Félé-egyesület e-mail címén (febe.egyesulet@lutheran.hu), illetve a 20/500-4063-as egyházi flottás telefonszámon Görög Zoltánné, Hajnalka főnökösszónynál.

A hitmélyítő hétvége címe: *Uram, növeld a mi hitünket!* A részletes programról e-mailben lehet tájékoztatást kérni.

APRÓHIRDETÉS

A Debreceni Evangélikus Egyházközösség szállást kínál Debrecenben tanulni vágyó fiataloknak. Érdeklődni a degy@upmail.hu e-mail címen és a 20/381-2004-es telefonszámon lehet.

Hívó evangélikus fiatal házасulandó pár keres jó állapotú, bútorozatlan, minimum 45 m²-es albérletet Budapesten (elsősorban a XIII., VI., VII., VIII., XIV. kerületben) július vége – augusztus elejétől. Elérhetőségünk: *Nagypál Szilárd*, 20/824-9017.

Az Ipolyi Arnold-kör alkalmá

Az Ipolyi Arnold Magyar Mitológiát Feltáró Vallástörténeti Kör július 21-én, hétfőn 18 órakor tartja összejövetelét a dunaföldvári evangélikus parókián (Templom u. 36.). Témánk: *Ahány ága-boga... A Bog/Bön természetvallás fogalmai. Felhőkön utazó Karabonc.* A részvétel díjtalan.

Nyári szünet az Evangélikus Országos Könyvtárban

Július 28. és augusztus 31. között könyvtárunk zárva tart. Az esedékes költözés miatt várható hosszabb zárva tartásról később adunk tájékoztatást.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 20.)

Az összeomlást gőg előzi meg, a bukást pedig felfuvalkodottság. Péld 16,18 (Zsid 12,1; Lk 5,1–11; 1Kor 1,18–25; Zsolt 73) A lelki békeség és nyugalom fontos tényező. Sok dolgunkhoz való hozzáállásunkat meghatározza. A dolgainkhoz való hozzáállásunk is meghatároz több mindent. Ide-oda, csi-ki-csuki helyzet alakul(hat) ki. Valamikor le kell állni, és észre kell venni, mi van velünk. Már erőt vett rajtunk a gőg és a felfuvalkodottság, vagy már azon is túl vagyunk: az összeomlásnál tartunk, és bukás vár ránk? Egyetlen kiútként Jézus adja a feloldást. Vele van új kezdet, tőle van kegyelem, benne van bűnbocsánat, általa van feloldozás.

Hétfő (július 21.)

Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak. Mt 5,4 (Zsolt 77,3; Lk 6,12–19; Jn 6,22–40) A sírás elkeseredésből, tehetetlenség érzéséből fakadhat. Megvigasztalódnak akkor tudunk, ha látunk megoldást, lehetőséget, kapaszkodót. Néha az is kell, hogy az idő távlatából visszatekintve értékeljünk. Az is jó, hogy tudunk sírni. Nem a siránkozás kell, hanem az őszinte, vigasztalásra vágyó, lelki terhet kiadó, mélyből fakadó sírás. Istenünk adja meg, hogy tudjunk akár bűneink miatt is sírni, aztán pedig a bűnök bocsánata felett örvendezni. Adjon nekünk vigasztalást az ő Lelkével, és töltsön el erővel, hogy szeretetét érezhessük!

Kedd (július 22.)

Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak. 2Kor 4,7 (Zsolt 103,14; 1Móz 35,1–5a.9–15; Jn 6,41–51) Én nem vagyok erős, nincs hatalmam, nincs bölcseségem. Ezek Isten kompetenciái. Rá kell hagynom Istenre! Nekem gyenge és törékeny a testem, a hangulatom, a helyzetem, az ismeretem. Ezeket pedig éppen azért kell ráhagynom Istenre!

Szerda (július 23.)

Magad elé állítod bűneinket, titkolt vétkeinket orcád világossága elé. Zsolt 90,8 (1Jn 1,8–9; Ez 2,3–8a; Jn 6,52–59) Mi titkolnánk és takargatnánk, Isten pedig látja, előtte van a szennyesünk. Tagadnánk, ha lehet, de nincs értelme. Nem lesz paraván, amely mögé bújhatunk; nem lesz szőnyeg, amely alá söpörhetnénk. Ott majd magunkat kell megmutatnunk. A mindent látó és mindent tudó világossága előtt feltárulnak a sötétség cselekedetei, és mindaz, amit a világosság leleplez, nyilvánvalóvá lesz. Csakis a kegyelemben bízhatunk, csak az irtalom lehet a mi reménységünk, amely megjelent Jézus Krisztusban.

Csütörtök (július 24.)

Fülöp találkozott Nátánaéllel, és így szólt hozzá: „Megtaláltuk azt, akiről Mózes írt a törvényben, akiről a próféták is írtak: Jézus, a József fiát, aki Názáretből származik.” „Származhat-e valami jó Názáretből?” – kérdezte tőle Nátánaél. Fülöp így válaszolt: „Jöj, és lásd meg!” Jn 1,45–46 (2Kor 30,8; ApCsel 15,4–12; Jn 6,60–65) A személyes találkozás egy kapcsolatban több szempontból is mértékadóbb bármí másnál. Többet tudunk meg belőle, mint akárhány telefonbeszélgetésből, e-mailből, sms-ből. A találkozáskor minden érzékünk dolgozik, emlékeink maradnak, aktív résztvevők vagyunk. Sokakat hívogatunk, jöjjenek Jézushoz, lássák meg benne azt, akit hirdettek a próféták is. Róla sokféle dolgot el tud mondani egy alpműveltségű ember is, de az igazi lényegét csak az tudja elmondani, aki megélte már a vele való közösség személyességét, jóságát. És hogy származhat-e valami jó a Krisztusból? Csak a jó: üdvösség és örök élet, megváltás és bocsánat. Majd meglátjuk azokkal együtt, akik meghallották a hívást.

Péntek (július 25.)

Mentsd meg azokat, akiket halálra visznek, és ne fordulj el azoktól, akiket a vesztőhelyre hurcolnak! Ha azt mondanád, hogy erről nem tudunk, az, aki a szíveket vizsgálja, beléd lát. Péld 24,11–12 (Mt 25,45; Lk 22,31–34; Jn 6,66–71) Van olyan, amiről nem akartunk tudomást venni, pedig láttuk és hallottuk? Segíthettünk volna? Megállunk, elfordulunk, hagyjuk, mert majd úgyis lesz valahogy? Ez az a helyzet, amikor nem tesszük meg sem a gaggal, sem a kicsivel. Nem erre hívtunk el! És nem is ilyen hozzáállást szeretnénk mi sem, amikor mi vagyunk gondban. Isten sem utasít el, sőt! Kristóf névnapján éppen a Krisztus-hordozók ne tudnák megmutatni, kit is hordoznak és kiről tesznek bizonyosságot, amikor a legkisebbet is felkarolják? A mai nap jó híre az, hogy láthatóvá és kézzelfoghatóvá tehetjük hitünket.

Szombat (július 26.)

Jézus mondta: „Aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el.” Jn 6,37 (Zsolt 42,7; Fil 3,12–16; Jn 7,1–13) Ez különösen jó hír, evangélium. Jézus az, akit neki ad az Atya. És aki még maga is tesz lépéseket, vagyis Jézushoz közelít, az nem kap elutasítást. Volt egy felhúzó játék. Örültem neki, mert tetszett, hogy nem kell meglökni, hanem megy magától. Ahova lettem, onnan indult, és amerre irányítottam, arra gurult. Isten Jézus közelébe akar minket elhelyezni, és a mennyei ország felé akar irányítani. Ahányszor teker a mi felhúzóinkon, megsegít minket, csodáival, segítségével mellettünk állva támogat: annyiszor újabb és újabb lehetőséget kapunk az ő országához közelebb jutni. Bárcsak sima lenne a terep!

■ SELMECZINÉ FÜZÉKOVÁ DIANA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 20-ától július 27-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Kossuth rádió <i>Vasárnapi újság</i>	5.25 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i>	5.30 / M1 <i>Valóságos kincsébánya</i>	6.00 / Duna Tv <i>Kárpát expressz</i>
7.20 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	6.30 / M3 <i>Vers mindenkinék</i>	9.10 / Duna Tv <i>Magyar első</i>	9.30 / Bartók rádió <i>Összhang – a zenei élet aktualitásai</i>
9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>	7.00 / Duna World <i>Vannak vidékek</i>	Az első magyar gyárak, gyárosok	Baróti István orgonaművészre emlékezünk
10.04 / Kossuth rádió <i>Görögkatolikus liturgia közvetítése Veszprémből</i>	11.00 / M1 <i>Lengyelország 20/6. (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i>	14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – távolról</i>	10.00 / Duna Tv <i>A napfényben fürdő kastély (magyar tévéfilm, 2010)</i>
12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó az erdőkürti evangélikus templomból</i>	15.15 / Duna World <i>Ezer év szentjei</i>	15.15 / Pax Tv <i>Láthatatlan ellenségek – Popper Péter (ismeretterjesztő sorozat)</i>	13.30 / M1 <i>Gulágtörténetek (2005)</i>
16.00 / Bartók rádió <i>Lemezelő</i>	19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i>	16.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra (francia ismeretterjesztő sorozat)</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bízunk eleitől fogva...”</i>
Herbert von Karajan	Balázs Géza műsora	A Rambouillet-kastély	A református egyház félórása
18.30 / Pax Tv <i>A Baptista központi énekkar és Révész László orgonaművész hangversenye Szegedről</i>	21.25 / Duna Tv <i>25 év 25 percen – Tusványos (magyar dokumentumfilm)</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i>	15.55 / Duna Tv <i>Tyátya-expedíció (magyar dokumentumfilm)</i>
22.00 / M1 <i>Volt egyszer egy Amerika (amerikai–olasz film, 1984)</i>	22.00 / Bartók rádió <i>Dzesszkonzertek</i>	Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	20.55 / Duna World <i>MR2 Akusztik (koncertfilm)</i>
	A Szakcsi Quartet játszik		A The Carbonfools

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.55 / Duna World <i>Hagyaték</i>	13.25 / M1 <i>A világörökség kincsei (német ismeretterjesztő sorozat)</i>	8.50 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból (nemzetközi riportmagazin)</i>	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>
Turáni örökség – Nem vagyunk egyedül	Makaó – A szerencse szigete, Kína	12.10 / Duna Tv <i>100 éve született Louis de Funès (francia dokumentumfilm)</i>	9.25 / M1 <i>Útmutató</i>
13.00 / M1 <i>Alpok–Duna–Adria</i>	14.20 / Duna Tv <i>Vers</i>	14.32 / Kossuth rádió <i>A tudomány hangjai</i>	Portréfilm Hegedűs Endre zongoraművészről
13.06 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház: Delikátesz</i>	Nagy Gáspár: Örvényekkel	15.05 / Bartók rádió <i>Zenebeszéd</i>	10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet az abaujszínai templomból</i>
5/2. Villásreggeli	16.00 / Duna World <i>Biblia és irodalom</i>	Antoine Busnois: L'homme armé – mise	10.30 / M1 <i>Evangélikus magazin</i>
14.45 / Duna World <i>Magyarország 2000 – Családi krónikák</i>	16.05 / Hír Tv <i>Vetítő</i>	17.06 / Kossuth rádió <i>Jelenlét</i>	11.00 / M1 <i>Szélrózsa</i>
Márai Sándorra emlékezünk	21.12 / Bartók rádió <i>Andreas Scholl (ének) és Edin Karamazov (lant) hangversenye</i>	21.00 / Pax Tv <i>Gospel Café (szórakoztató zenes műsor)</i>	Az országos evangélikus ifjúsági találkozó záró istentisztelete
21.45 / Duna World <i>Medvebarát (amerikai dokumentumfilm)</i>	22.09 / Bartók rádió <i>Rossini: Kis ünnepi mise</i>	22.30 / Duna Tv <i>Anna-bál 2014</i>	16.20 / Duna Tv <i>Simon Menyhért születése (magyar játékfilm, 1954)</i>
23.35 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i>	22.25 / Duna Tv <i>Napló gyermekeimnek (magyar játékfilm, 1982)</i>	22.30 / Kossuth rádió <i>Esti séta – riportok, beszélgetések, művek: a kultúra ösvényein</i>	20.20 / M1 <i>Vízilabda</i>
Richard Strauss-est	23.11 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i>		<i>Európa-bajnokság 2014</i>
	Dévai Nagy Kamilla		Férfivízilabda – döntő

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusok.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** elfozetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ballal@lutheran.hu). **Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** Szabó Dávid Károly. **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyí Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felolós kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Kossuth Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). **Felolós vezető:** Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti a Magyar Posta Zrt.** **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

